Урач медыцынскага цэнтра «ЛОДЭ» Наталля Нагорская – пра капсульны метад дыягностыкі (чытайце на 7-й стар.)

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

№ 22 (4377)

19 сакавіка 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

СКАЗАНА!

Лідзія Ярмошына: палітычныя партыі дэградуюць…

Кіраўнік Цэнтрвыбаркама Л.Ярмошына ў інтэрв'ю тэлеканалу «Беларусь 24» выказалася так:

– На жаль, нашы партыі дэградуюць. Паляпшэння няма. Наадварот, рэзкае пагаршэнне. Калі мы ўспомнім першыя гады беларускай дзяржаўнасці, палітычныя партыі былі нашмат больш актыўнымі.

БЛІЦ

Хто вінаваты ў дэградацыі партый?

Сяргей КАЛЯКІН,
старшыня Беларускай партыі левых
«Справядлівы свет»:

– У Беларусі створаны ўсе ўмовы, каб палітычныя партыі былі ліквідаваны. І тое, што яны існуюць да гэтага часу, гэта насамрэч пэўны беларускі цуд. Таму што нават тыя законы, якія сёння дзейнічаюць у краіне, не абавязкова выконваюцца.

І мы, напэўна, адзіная краіна на постсавецкай прасторы, дзе няма дзяржаўнага фінансавання партый. Партыі не могуць удзельнічаць у выбарах, бо ў Беларусі мажарытарная сістэма. Акрамя таго, у нас нават знялі дзяржаўнае фінансаванне ўдзелу ў выбарах, хаця раней нейкія грошы на гэта давалі. Сёння людзі павінны самі плаціць за ўдзел у выбарах, ведаючы, што вынік будзе нулявы, бо празрыстага выбарчага працэсу да гэтага часу няма.

Таму выснова Лідзіі Ярмошынай вельмі і вельмі правільная. Але ў дэградацыі партый вінавата тая сістэма, якая была створана за апошнія 25 гадоў. І да гэтага прыклаў руку непасрэдна Цэнтрвыбаркам на чале з Ярмошынай.

Мікалай КАЗЛОЎ,
выконваючы абавязкі старшыні
Аб'яднанай дэмакратычнай партыі:

– Я казаў бы не пра дэградацыю, а пра зніжэнне палітычнай актыўнасці. І пакуль у краіне будуць праводзіцца такія выбары, як пры Ярмошынай, то не толькі ў партый, а ва ўсяго насельніцтва апусцяцца рукі.

Георгій АТАМАНАЎ,
другі сакратар ЦК Камуністычнай партыі Беларусі:

– Калі казаць пра палітычную актыўнасць партый, то ў нечым Ярмошына мае рацыю. У нас не так шмат партый, якія пастаянна на слыху. У Беларусі афіцыйна зарэгістравана, калі не памыляюся, каля 15 партый, а людзі пра большасць з іх наогул не ведаюць. Іх і не чутно, і не бачна.

Сяргей ЧЭРАЧЭНЬ,
старшыня партыі
«Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада»:

– Калі дзяржава ў значнай ступені не дае магчымасці партыям развівацца, ставіць ім палкі ў колы, то ўсё відавочна. Партыі не могуць у поўнай меры ўдзельнічаць у грамадска-палітычным жыцці.

Алег ГАЙДУКЕВІЧ,
першы намеснік старшыні
Ліберальна-дэмакратычнай партыі Беларусі:

– У такой дэградацыі вінаваты і самі партыі, і дзяржава. Раней большасць партый жыла ва ўмовах, калі на іх ішоў «залаты дождж» з розных фондаў. Ім было добра, але партыйныя структуры яны не развівалі. Закончыўся гэты дождж, і партыі ледзь выжываюць. Не могуць аплаціць офісы, утрымліваць іх. Хаця заўсёды трэба найперш апірацца на ўласныя сілы, як гэта робім мы.

А дзяржава ў дэградацыі таксама вінавата, бо ва ўсім свеце ўжо перайшлі на выбары па партыйных спісах. Можна такую практыку колькі заўгодна крытыкаваць, але альтэрнатывы гэтаму пакуль не прыдумалі.

А яшчэ, калі мы кажам пра незалежнасць і ўмацаванне дзяржаўных асноў, трэба падтрымліваць патрыятычныя партыі, для таго каб сфарміраваўся палітычны клас, які заўсёды стаяў бы на абароне дзяржаўнасці і патрыятызму.

Ігар БАРЫСАЎ,
старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай
партыі (Грамада):

– Не казаў бы, што ў Беларусі ўсе партыі слабыя альбо іх не падтрымлівае народ. Тут іншая сітуацыя. Некаторыя з іх проста не ўпісваюцца ў сённяшнюю палітычную сістэму. З-за апазіцыйнасці ўлады іх усяляк прэсінгуюць.

Без палітычнай волі, без дзяржаўнага фінансавання партый кардынальна змяніць сітуацыю немагчыма. На маю думку, падаткаплацельшчыкі павінны фінансаваць плюралізм думак у краіне, і гэта нармальная практыка. Ва Украіне і Літве, напрыклад, такое ёсць. Партыі, якія ўдзельнічаюць у выбарах, праходзяць у парламент, атрымліваюць сродкі для свайго існавання.

Таму павінен абавязкова з'явіцца дакумент, які будзе рэгламентаваць фінансаванне палітычных партый. Тады і дэградацыі не будзе. Пакіньце сёння Цэнтрвыбаркам цалкам без фінансавання – і на якім узроўні дэградацыі ён разам з Ярмошынай будзе знаходзіцца?

Сяргей ПАПКОЎ,
намеснік старшыні
Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі – БНФ:

– Абсалютна несур'ёзнае пытанне. Сёння галоўнае, пра што трэба думаць, – як змяніць рэжым. Зменіцца рэжым – будуць жыць і партыі.

Апытанне праводзіў Алесь СВЯТЛАНІЧ.

КРЫМІНАЛ

Больш за 100 кілаграмаў бурштыну не ўдалося вывезці за мяжу

32-гадовы жыхар Брэсцкай вобласці праваліўся ў пункце пропуску «Брэст»: мытнікі выявілі ў тайніку яго мікрааўтобуса больш за 100 кілаграмаў неапрацаванага бурштыну. Цяпер мужчыну чакае суд, які, хутчэй за ўсё, канфіскуе не толькі бурштын коштам прыкладна 11–12 тысяч долараў, але і аўтамабіль Mersedes-Benz. Да таго ж яму пагражаюць вялікія штрафныя санкцыі.

Раіса КОМЛІКАВА.

ВІЗІТ

Арлем Дэзір – у Мінску

Прадстаўнік АБСЕ па пытаннях свабоды СМІ Арлем Дэзір учора прыбыў у Мінск. Ён мае намер сустрэцца з прадстаўнікамі дзяржаўных органаў, кіраўнікамі і журналістамі сродкаў масавай інфармацыі, медыяэкспертамі.

Французу Арлему Дэзіру, які быў прызначаны прадстаўніком АБСЕ па свабодзе СМІ ў 2017 годзе, не ўпершыню даводзіцца знаёміцца з сітуацыяй у Беларусі. Цікава, якія высновы ён зробіць на гэты раз.

ЖЫЦЦЁ ЯК ЯНО ЁСЦЬ

«Мне пенсія дапамагае выжываць…»

На 1 студзеня гэтага года 83 арганізацыі краіны мелі запазычанасць перад сваімі работнікамі па зарплаце, заявіў нядаўна старшыня Савета Рэспублікі Міхаіл Мясніковіч. Больш за ўсё даўжнікоў у Віцебскай вобласці – 70 арганізацый. А як выжываюць людзі, якім нерэгулярна плацяць за выкананую працу?

Ёсць у Аршанскім раёне свінагадоўчы комплекс – селекцыйна-гібрыдны цэнтр «Задняпроўскі». Ён быў узведзены яшчэ ў 1984 годзе.

У 2016-м «Задняпроўскі» стаў філіялам Аршанскага камбіната хлебапрадуктаў. Тады да яго далучылі некалькі сельгаспрадпрыемстваў рэгіёна, птушкафабрыку, мясакансервавы камбінат, сырзавод, малочны камбінат – стварылі холдынг. «Задняпроўскі» лічыўся адным з самых праблемных, прадпрыемства не мадэрнізавалася з савецкіх часоў, было ў даўгах. Гучалі меркаванні, што лепш пабудаваць новы свінакомплекс, чым спрабаваць рэанімаваць стары. Але прадпрыемства захавалі. Сёння затрымка зарплаты на «СГЦ «Задняпроўскі» – не рэдкасць.

– Я на гэтым прадпрыемстве больш за 30 гадоў працую, – неахвотна, але падзяліўся сваімі буднямі **Аляксандр Антоненка**. – Прафесія ў мяне рэдкая, працую асемянатарам. На нашым комплексе арганізаваны ўвесь тэхналагічны працэс па вытворчасці свініны. Раней, яшчэ ў часы Саюза, гэта была перадавая гаспадарка. На ўвесь СССР, калі не памыляюся, былі толькі чатыры падобныя жывёлагадоўчыя комплексы. Саўгас, якому комплекс належаў, быў заможны. А цяпер справы ідуць усё горш і горш. Зарплату затрымліваюць рэгулярна. Літаральна днямі разлічыліся толькі за студзень, а ўжо павінны былі аддаць за люты.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

УЛЫБКА ХУДОЖНИКА

Недавно в СМИ прошла информация, что в Светлогорском районе выставлен на продажу аэродром для малой авиации с начальной ценой в одну базовую величину – 25,5 рубля. Когда-то с этого аэродрома регулярно летали самолеты в Гомель и Минск, а сейчас он стоит в запустении.

В этой связи художнику «Народной Воли» Ирине Пустоваловой вспомнился анекдот советских времен. Колхоз-миллионер. Идет собрание по поводу, куда потратить лишний миллион. Предложений много: построить еще один коровник или свинарник, новое картофелехранилище и т.д. Дед тянет руку и кричит с места: «Купим фанеры!» «Зачем фанера?» – спрашивают его. «Построим ераплан! И улетим к такой-то матери!!!»

АДГУКНІЦЕСЯ!

«Народнай Волі» не хапае 2000 падпісчыкаў

Сярод друкаваных незалежных газет «Народная Воля» лічыцца лідарам. Разавы тыраж – больш за 23.000 экзэмпляраў. Але гэтага недастаткова для бесперабойнага выхаду выдання ў другім квартале – выраслі тарыфы на паліграфічныя паслугі, падскочылі цэны на паперу, транспартныя і іншыя расходы. Выйсце адно – павялічыць кола падпісчыкаў на 2000 чалавек.

Сёння мы звяртаемся да Вас, пастаянных нашых чытачоў і прыхільнікаў. Менавіта Вы можаце зрабіць сур'ёзны ўнёсак у рэкламу «Народнай Волі», пашырэнне яе аўдыторыі. Звярніцеся, калі ласка, да сваіх сяброў, сваякоў, суседзяў, саслужыўцаў, выклічце ў іх цікавасць да нашай газеты, настойліва парайце ім аператыўна падпісацца на «Народную Волю».

Заўважым, кошт месячнай падпіскі на «Народную Волю» – 7 рублёў 20 капеек. Індывідуальны індэкс – **63222**. Каб атрымліваць газету з 1 красавіка, неабходна аформіць падпіску да 27 сакавіка. Зрабіць гэта можна ў любым паштовым аддзяленні ці ў спецыялізаваных пунктах «Белсаюздруку». Магчыма гэта таксама праз сістэму АРІП, запоўніўшы на сайце **www.nv-online.info** альбо на сайце **http://belpressa.by** электронны бланк падпіскі і аплаціўшы карткай.

«Народная Воля» – за адраджэнне Беларусі, за ўмацаванне дэмакратыі, за захаванне правоў чалавека.

Разам умацуем тыраж «Народнай Волі»!

Рэдакцыя.

АКТУАЛИИ

Светлана
КАЛИНКИНА

Не рыпайтесь!

В доме повешенного не говорят о веревке. А в доме того, кого готовы повесить?..

Посол России в Беларуси Михаил Бабич решил, что говорить можно и нужно. Он собрал в Минске первую большую пресс-конференцию для белорусских журналистов и посвятил ее… 5-летию присоединения Крыма к России.

Очень гладко все прозвучало. Еще в 1873 году был подписан манифест Екатерины II «О принятии полуострова Крымского, острова Тамана и всей Кубанской стороны под Российскую державу». «Украинский этап» в жизни Крыма – это было политическое недоразумение. Пока в Украине не произошел «государственный переворот», Россия о возвращении Крыма не думала, к нему не готовилась, вопрос не ставила. Ну а потом уже защищала права русских и «право народа на самоопределение». И сегодня Крым счастлив, а будет еще более счастлив и богат.

Если коротко, это то, что сказал посол. И еще – важное – связи с Беларусью, параллелей, намеков во всех этих речах якобы нет. Совсем нет!

А я вот думаю, что посол показал нам веревку. Потому что есть и намеки, и параллели.

О том, что Россия готовит для Беларуси крымский сценарий, не говорит только ленивый. Правда, Михаил Бабич назвал подобные разговоры провокацией, но дипломаты не всегда искренни и даже, как правило, не искренни – это все знают.

Что же касается «крымской заготовки» для нас, которой якобы нет даже в мыслях, то приведу лишь один пример. Московский государственный институт международных отношений Министерства иностранных дел Российской Федерации издал монографию «Мир в XXI в.: прогноз развития международной обстановки по странам и регионам». Раздел 6.1.3 называется «Белоруссия: тернистый путь к интеграции с Россией». В нем аналитики дают прогноз развития Беларуси до 2050 года, в котором должно произойти слияние государств.

Конкретные рекомендации таковы: как можно скорее заменить Лукашенко на более пророссийского президента, чтобы уменьшить количество пролитой крови при аннексии, – мол, Лукашенко растит националистов, которые могут стать препятствием к бескровному процессу. Кроме того, Россия должна иметь план вроде крымского к моменту передачи власти в Беларуси.

Монографию, к слову, написали сотрудники Центра военно-политических исследований МГИМО, не фантасты и не фантазеры.

И еще не пример, но мнение. Бывший Генеральный секретарь НАТО Андерс Фог Расмуссен буквально в конце февраля заявил, что Россия планирует присоединить Беларусь с целью вплотную приблизиться к границам Европы. *«Ключевой риск – это повторение в Беларуси украинского сценария с войной и аннексией. Эту страну ждет такой сценарий, если она не начнет реформироваться»,* – сказал Расмуссен.

Провокация?

Но во главе НАТО по определению не мог стоять глупый человек. Уж как минимум не дурнее посла Бабича. Поэтому не надо считать и нас дураками.

Задумаемся: с чего это российский посол решил рассказать белорусам о Крыме, не имея на руках даже элементарных данных об объемах экономического сотрудничества между этим регионом и нашей страной?

А с того, что хотел донести до белорусской публики мысль, что не надо бояться такой перспективы. Что круто будет, деньги пойдут, Россия поднимет регион, как поднимает Крым. Посол упрекал Украину, что не инвестировала в Крым, запустила его. Будто Россия сумела поднять свои регионы, будто это не у них горы замерзших фекалий на улицах вместо нормальной канализации.

Громить аргументы Бабича можно по каждому пункту – начиная от «права нации на самоопределение», за выражение которого в самой России предусмотрена уголовная ответственность, до статуса украинского языка, «который остается в Крыму государственным», но говорить на нем все-таки опасно.

Однако главный тезис, который для убедительности российский посол несколько раз повторил: если бы не события в Киеве, если бы не Майдан, если бы не смена власти, если бы не рост националистических настроений, то не было бы никакого присоединения Крыма. Мол, граждане белорусы, не рыпайтесь! Сидите, где сидите! Жуйте, что дают! Принимайте мир таким, каким его видят из башен Кремля! И этого будет достаточно.

Но лукавил посол. Потому что у этого тезиса есть логическое продолжение. Сидите, молчите, не рыпайтесь, закройте глаза на происходящее и сдадите суверенитет по копеечке. Без шока и потрясений сдадите. Тихо-мирно, сами. Даже крымский сценарий не понадобится. Сдадите – как каждую неделю сдаете цены на бензин. (Не я увидела параллель в сдаче суверенитета с тем, какой тактикой власть усмирила протесты против роста цен на бензин, Владимир Некляев увидел, и я с ним очень согласна, потому цитирую.)

Послу надо, чтобы мы обманывались, чтобы привыкали к мысли об «углублении интеграции», чтобы считали, что вхождение в состав России – это не страшно.

И тогда через некоторое время посол сможет цитировать применительно к Беларуси все ту же Екатерину II. Потому что она не только по Крыму манифесты подписывала, но и по белорусским землям тоже.

Хотим ли мы, чтобы на современный лад применительно к территории Беларуси зазвучало: «Взять в действительное наше владение все под российский скипетр назначенные места и земли и расположа в них наперед определенные для того войска»?..

Если не хотим, то будем рыпаться, надо рыпаться! Бежать надо! От такого «углубления интеграции» бежать надо со всех ног. Пока не стало поздно.

НЕСТАНДАРТ

«Клас працы» Руслана Садаўнічага…

Гродзенскі настаўнік, які вядзе ў школе ўрокі працы, разам з жонкай і аднадумцамі спрабуе стварыць творчую майстэрню, у якой дарослыя і дзеці маглі б рабіць самыя розныя рэчы ўласнымі рукамі.

Сацыяльны праект мае назву – «Клас працы». У першую чаргу праект скіраваны на рэалізацыю творчага патэнцыялу людзей з абмежаванымі магчымасцямі, а таксама ўсіх, хто жадае ўласнымі рукамі зрабіць нешта з дрэва, пашыць з тканіны альбо заняцца іншымі рамёствамі.

Нягледзячы на тое, што прадугледжваецца невысокая плата за карыстанне майстэрняй, стваральнікі называюць праект сацыяльным і ўпершыню ў Гродне сродкі на падобную ініцыятыву збіраюць праз краўдфандынгавую кампанію. Спадзяюцца на дапамогу людзей, не на дзяржаву.

«У нас рэальна мала месцаў, куды людзі могуць прыходзіць і майстраваць уласнымі рукамі»

Руслан Садаўнічы распавядае, што ідэя праекта даўно з'явілася ў яго галаве, а ўвасобіць яе ў жыццё яны з жонкай вырашылі пасля таго, як нешта падобнае ўбачылі ў Санкт-Пецярбургу, дзе сябра Руслана ўжо некалькі гадоў паспяхова вядзе падобны праект.

«У яго зараз дзейнічае шмат накірункаў: людзі працуюць з дрэвам, шыюць, займаюцца вырабамі са скуры, ёсць курсы па кераміцы і нават ювелірныя, – пералічвае Садаўнічы. – *У чалавека ўжо вялікі вопыт, і, ведаючы нас, ён проста сказаў: адкрывайце справу, спрабуйце і не бойцеся».*

Руслан і яго жонка – інваліды па зроку і добра ведаюць, як такім людзям цяжка ў нашых умовах рэалізаваць свой творчы патэнцыял. Найперш праект задумваўся для іх.

«Але, калі мы пачалі распрацоўваць яго, то стала зразумела, што праект можа і павінен служыць для ўсіх людзей», – успамінае Садаўнічы.

Арандаваць плошчы пад майстэрні плануецца ў гандлёва-забаўляльных цэнтрах, магчыма, у вялікіх крамах, недзе ў цэнтры горада, куды можна лёгка дабрацца і правесці там час аднаму альбо нават цэлай сям'ёй.

«У майстэрні мае быць розны інструмент і абсталяванне: электралобзікі, фрэзерныя і свідравальныя станкі, тарцовачныя пілы і іншае – гэта, да прыкладу, для апрацоўкі дрэва, – пералічвае Садаўнічы. – *Іншы накірунак, які мы адразу хочам адкрыць, – апрацоўка тканіны і рукадзелле, тут будуць займацца пераважна мамы з дочкамі. Каб школьніца ўмела не толькі гузік прышыць, а выкраіць і пашыць касцюмчык ці сукенку».*

У майстэрнях прадугледжваюцца месцы, дзе можна будзе пераапрануцца ў рабочае адзенне, а таксама адпачыць і папіць кавы.

Што на дадзеным этапе?

Пакуль ёсць толькі сам праект, вядзецца збор сродкаў. Садаўнічы кажа, што ўжо правялі перамовы з уласнікамі памяшканняў, дзе ў будучым можа размясціцца іх майстэрня.

«Але галоўнае – мы чакаем, як пройдзе краўдфандынгавая кампанія, – кажа аўтар праекта. – *І калі там набярэцца неабходная сума, то пачнём рэалізацыю задуманага. Мы да гэтага гатовы».*

Руслан разлічвае, што грошай, калі іх збяруць столькі, колькі запланавана, павінна хапіць на два месяцы працы, улічваючы арэнду і рамонт памяшкання, а таксама набыццё абсталявання, інструменту і расходнага матэрыялу.

«А ў далейшым плануем праводзіць платныя курсы», – кажа Садаўнічы. У планах майстэрні выконваць вырабы на заказ і на продаж.

Што да збору сродкаў, то бізнес-план Садаўнічага накіравалі на платформу ulej.by, дзе ўжо распачаўся збор грошай і куды, паводле дамоўленасці, арганізатары праекта будуць даваць справаздачы за выкарыстаныя грошы. У цяперашняй эканамічнай сітуацыі, мяркуе аўтар задумкі, усё ж прасцей праспабаваць адкрыць справу, не спадзеючыся на дзяржаву, а разлічваючы на людзей, паколькі гэта мае больш шанцаў. Дарэчы, згодна з умовай, калі праект не набярэ дастатковай сумы на краўдфандынгавай платформе, то сабраныя грошы будуць вернуты ахвяравальнікам.

Дык гэта сямейны бізнес ці сацыяльны праект?

Спадар Садаўнічы кажа, што, нягледзячы на ўсю камерцыялізацыю праекта, ён усё ж найперш носіць сацыяльны пачатак: яго мэта – дапамагчы інвалідам рэалізаваць свой творчы патэнцыял.

«Мы з жонкай адчулі на сабе, што такое ў нашым становішчы змяніць працу, – магчымасці вельмі абмежаваныя, – сцвярджае Садаўнічы. – *А такіх людзей шмат, і клопат пра іх невялікі. І таму першае, з чаго і пачыналася ідэя праекта, – гэта каб інвалід мог спакойна прыйсці і зрабіць уласнымі рукамі нешта для сябе. Ды і не толькі інвалід, а і любы іншы чалавек».*

Міхал КАРНЕВІЧ.

НАША ЖИЗНЬ

«Подсчитала, что к концу года услуги ЖКХ вырастут в среднем на 100 рублей»

Не занятым в экономике белорусам стали приходить жировки с новыми тарифами.

– За январь за свою двухкомнатную квартиру я заплатила 63 рубля, а за февраль мне насчитали 113 рублей, потому что подсчитали подогрев воды по тарифам, «обеспечивающим полное возмещение экономически обоснованных затрат», и сделали перерасчет этого показателя за январь, – рассказывает гомельчанка Мария Тарасенко.

Женщина не работает более 10 лет (это было их совместное с мужем решение) и попала в «базу тунеядцев». В суде Железнодорожного района Гомеля недавно рассматривался иск Марии Тарасенко к комиссии по содействию занятости населения Железнодорожного района Гомеля, женщина требовала возмещения нанесенного ей морального вреда, поскольку считает, что ее унизили, зачислив в тунеядки. В иске ей было отказано.

– К концу года моя жировка еще «потяжелеет», потому что с 1 октября добавится 100-процентная оплата газа и отопления, – говорит Мария. – Если честно, я не ожидала, что будут такие фантастические суммы. Судите сами. В январе за подогрев трех кубов воды я заплатила 5 рублей 65 копеек, а сейчас мне это пересчитали, и уже получилось 30 рублей 16 копеек. Для всех данных показатель рассчитывается по 16,9259 рубля за Гкал, а для тех, кого власти записали в тунеядцы, с 1 января – по 88,99 рубля.

Подсчитала, что к концу года мне придется платить за ЖКУ моей скромной двушки в среднем на 100 рублей больше, чем я платила до вступления в силу этих драконовских мер в отношении не занятых в экономике.

– Так может, надо было переписать квартиру на мужа?

– Во-первых, это долгая процедура, и сам механизм переоформления стоит денег. Но дело не в том. Почему я должна вилять, бегать?! Все это направлено на то, чтобы принудить человека к работе. Но это нарушение моих конституционных прав. В свое время мы решили с мужем, что я могу не работать. Дома мне комфортнее, и муж готов меня содержать. Я не хожу в бриллиантах, живу скромно, но это мой выбор. Почему человек должен делать то, в чем он не нуждается? Поэтому я и в суд пошла и буду дальше бороться. Тем более что те суммы, которые меня вынуждают платить за ЖКУ, – это серьезная брешь в нашем семейном бюджете.

– Суд чем мотивировал свое решение отказать вам в иске?

– Тем, что мне не был нанесен моральный вред, что мне деликатно объяснили, почему я занесена в базу данных не занятых в экономике, и что члены комиссии имели право беспокоить меня по этому вопросу: за рамки своих полномочий, определенных декретом президента, они не вышли.

Я намерена обжаловать это решение.

Мария ЭЙСМОНТ.

Фото praca-by.info

ФИНАНСЫ

На каких предприятиях зарплата в декабре была меньше 500 долларов США (в эквиваленте)?

Вот лишь некоторые цифры средней зарплаты на предприятиях Министерства промышленности за декабрь прошлого года (средняя зарплата указана в долларах, среднезвешенный курс белорусского рубля к доллару США в декабре 2018 года 2,1332).

ОАО «Давид-Городокский электромеханический завод» – 177,5
ОАО «Технолит Полоцк» – 224,6
ОАО Завод «ЭВИСТОР» г.Витебска – 237,3
ОАО «Гомельский радиозавод» – 248,5
ОАО «Кобринский инструментальный завод» СИТОМО» – 250,8
ОАО «Брестмаш» – 255,3
ОАО «Бобруйсксельмаш» – 286
ОАО «Брестский электромеханический завод» с филиалами – 300
ЗАО «Амкодор-Пинск» – 382,1

Топ-7 предприятий промышленности с самой высокой зарплатой

УП «Цветмет» – 1161,2
ОАО «Белцветмет» – 1055,7
НТЦ «ЛЭМТ» БелОМО – 1037,7
ОАО «Пеленг», Минск – 978,8
СООО «Минск-Лада» – 947,5
ОАО «Белпромимпекс» – 878,3
ОАО «АГАТ-СИСТ.УПР» – 837,2

ЖЫЦЦЁ ЯК ЯНО ЁСЦЬ

«Мне пенсія дапамагае выжываць…»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Супадзенне ці не, але мужыкі некалькі дзён таму прыехалі раніцай на комплекс і пайшлі не на свінарнік, а наўпрост да дырэктара вырашаць пытанні па зарплаце. І вось, бачыце, з намі разлічыліся. Гадаем цяпер: паўплывай паход рабочых да кіраўніцтва, альбо адміністрацыя проста планавала разлічыцца з намі за студзень у гэтыя дні... Ніхто ж нічога не кажа. Але, калі мы кінем працу, спыніцца працэс...

– І колькі вы зарабілі за студзень?

– 500 рублёў з гакам. Такіх спецыялістаў, як я, яшчэ трое на комплексе.

– Дык вас павінны шанаваць – рэдкія кадры! А 500 рублёў сёння – гэта амаль у два разы менш за сярэдні заробак па краіне. На жыццё хіба ван хапае?

– Мне так. У мяне яшчэ пенсія ёсць. Жонка таксама на пенсіі, гэта і дапамагае выжываць. Мне лягчэй, чым астатнім. Вось як яны выжываюць, асабліва калі ёсць дзеці?

– Сапраўды, як? Нават калі кормяцца са свайго агарода і гаспадаркі, усё роўна плаціць трэба за камуналку, за электрычнасць, за праезд, за адзенне…

– Не ведаю... А што ім рабіць? Свінакомплекс наш размяшчаецца на скрыжаванні дарог, сюды на працу ездзяць людзі з некалькіх навакольных вёсак, такіх, як я, з Оршы, няшмат. А ў вёсцы, самі ведаеце, як з працай. Напэўна, народ пагаджаецца і на такія ўмовы… Вам бы з імі пагаварыць. Але яны адмаўляюцца…

– Аляксандр, вы задумваліся, чаму на прадпрыемстве справы ідуць усё горш і горш?

– Не задумваўся. Адміністрацыя, напэўна, стараецца нешта змяніць, але пакуль вось так усё ў нас... Выбачайце, мне працаваць трэба.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

P.S.

Дзіўная сітуацыя. Здавалася б, людзі загнаны ў кут: што можа быць горш, чым кожны дзень хадзіць на працу і гадаць, атрымаеш ты своечасова заробак ці не? Тым не менш беларусы не пагаджаюцца расказваць, як удаецца ім зводзіць канцы з канцамі, баяцца прэсінгу, звальненняў, некаторыя прапаноўваюць агучыць свае гісторыі толькі на ўмовах ананімнасці і не называючы гаспадаркі, дзе працуюць…

«Народная Воля» тым не менш чакае лістоў, тэлефонных званкоў з рэгіёнаў і гатова выехаць на месца. Разам будзем змагацца за паляпшэнне сітуацыі, павышэнне вашага дабрабыту.

НЕЗАШОРАНЫМ ВОКАМ

І крадуць, і бяздзейнічаюць

Неюбілейныя нататкі з нагоды юбілею беларускай Канстытуцыі

Спаўнілася чвэрць стагоддзя з таго дня, калі была прынята першая Канстытуцыя незалежнай Рэспублікі Беларусь. Неўзабаве пройдзе столькі ж часу і з моманту ўсталявання спецыфічнай «беларускай уладнай мадэлі».

Самыя лепшыя розумы чалавецтва ўжо даўным-даўно заўважылі, што ўлада, якая пачувае сябе нязменнай на працягу доўгага перыяду, выпрацоўвае спецыфічныя шаблоны паводзін. Той, хто хоць неяк сочыць за палітычнымі падзеямі ў сучаснай Беларусі, ніяк не можа адхіснуцца ад думкі, што паводзіны *тутэйшай* улады ўсё больш нагадваюць замашкі старога пана, які паблажліва глядзіць на сваіх халопаў, што павінны плясаць пад яго дудку.

Хто-ніхто, магчыма, скажа: галоўнае, каб той, у чыіх руках неабмежаваныя правы, трымаў у чорным целе падначаленых яму дзяржаўных чыноўнікаў, каб тыя не кралі ў народа і не хамілі яму. Ці так яно атрымліваецца праз чвэрць стагоддзя пасля прыняцця нашай першай гуманістычнай Канстытуцыі? Баюся, што не. Сцвярджэнню, што «не крадуць», пярэчаць шматлікія публікацыі ў «Народнай Волі». А што наконт таго, каб «не хамілі», то таксама ёсць дастаткова адмоўных прыкладаў.

Як сябар грамадскага аргкамітэта па адзначэнню ў краіне стогадовага юбілею абвяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі недзе толькі за апошнія паўтара года я падпісаў не адзін ліст са зваротамі да ўлад (найперш мінскіх гарадскіх), у якіх грамадскасць ставіла пытанні пра належнае ўшанаванне гэтай, бясспрэчна, знакавай даты ў нашай гісторыі. З асаблівым хваляваннем я ставіў свае подпісы следам за подпісамі ганаровага старшыні названага аргкамітэта, легендарнай асобы – выбітнага беларускага вучонага, акадэміка Акадэміі навук Беларусі і Расіі, літаратара, сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў Радзіма Гаўрылавіча Гарэцкага. Адказы прыходзілі розныя, хоць раз-пораз яны нагадвалі звычайныя фармальныя адпіскі.

І я разумею: мінская ўлада паводле зменянай Канстытуцыі мае роўна столькі рэальнай улады, колькі ёй дазваляюць міць зверху.

Бянтэжыць іншае: сама форма гэтых адказаў-адпісак.

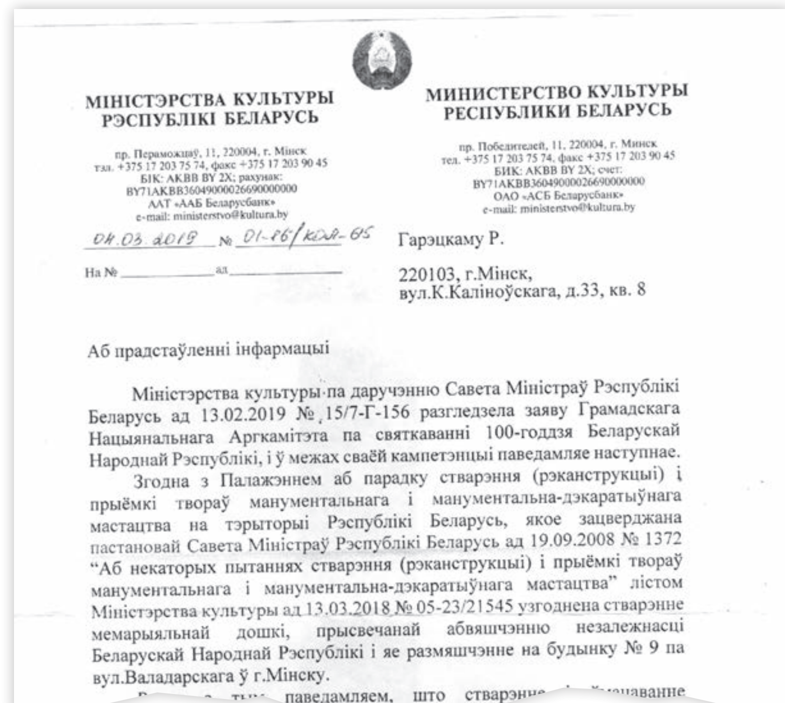
Вось што піша Радзіму Гарэцкаму намеснік міністра культуры С.Шарамецьеў у сваім лісце за №01-16 ад 4 сакавіка:

*«Р.Гарэцкаму (далей падаецца хатні адрас акадэміка. – **Л.Б.**)*

Аб прадстаўленні інфармацыі

Міністэрства культуры па даручэнні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 13.02.2019 №15/7-Г-156 разгледзела заяву Грамадскага Нацыянальнага Аргкамітэта па святкаванні 100-годдзя Беларускай Народнай Рэспублікі, і ў межах сваёй кампетэнцыі (з расстаноўкай знакаў прыпынку ў супрацоўнікаў Міністэрства культуры ёсць відавочныя праблемы. – **Л.Б.**) *паведамляе наступнае.*

Згодна з Палажэннем аб парадку стварэння (рэканструкцыі) і прыёмкі твораў манументальнага і манументальна-дэкаратыўнага мастацтва на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, якое зацверджана Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 19.09.2008 №1372 «Аб некаторых пытаннях стварэння (рэканструкцыі) і прыёмкі твораў манументальна-дэкаратыўнага

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
пр. Пераможцаў, 11, 220004, г. Мінск
тэл. +375 17 203 75 74, факс +375 17 203 90 45
БІК: AKBB BY 2X; рахунак: BY71AKBB36049000026690000000
ААТ «ААБ Беларусбанк»
e-mail: ministerstvo@kultura.by

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
пр. Победителей, 11, 220004, г. Минск
тел. +375 17 203 75 74, факс +375 17 203 90 45
БИК: AKBB BY 2X; счет: BY71AKBB36049000026690000000
ОАО «АСБ Беларусбанк»
e-mail: ministerstvo@kultura.by

04.03.2019 № 01-16/кол-65

На № ____________ ад ____________

Гарэцкаму Р.

220103, г.Мінск,
вул.К.Каліноўскага, д.33, кв. 8

Аб прадстаўленні інфармацыі

Міністэрства культуры па даручэнню Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 13.02.2019 № 15/7-Г-156 разгледзела заяву Грамадскага Нацыянальнага Аргкамітэта па святкаванні 100-годдзя Беларускай Народнай Рэспублікі, і ў межах сваёй кампетэнцыі паведамляе наступнае.

Згодна з Палажэннем аб парадку стварэння (рэканструкцыі) і прыёмкі твораў манументальнага і манументальна-дэкаратыўнага мастацтва на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, якое зацверджана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 19.09.2008 № 1372 "Аб некаторых пытаннях стварэння (рэканструкцыі) і прыёмкі твораў манументальнага і манументальна-дэкаратыўнага мастацтва" лістом Міністэрства культуры ад 13.03.2018 № 05-23/21545 узгоднена стварэнне мемарыяльнай дошкі, прысвечанай абвяшчэнню незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі і яе размяшчэнне на будынку № 9 па вул.Валадарскага ў г.Мінску.

мастацтва» лістом Міністэрства культуры ад 13.03.2018 №05-23/21545 узгоднена стварэнне мемарыяльнай дошкі, прысвечанай абвяшчэнню незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі і яе размяшчэнне на будынку №9 па вуліцы Валадарскага ў г.Мінску.

Разам з тым паведамляем, што стварэнне і ўмацаванне мемарыяльных дошак на будынку Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы (гаворка ў звароце аргкамітэта ішла пра неабходнасць ушанавання гістарычнага Першага Усебеларускага з'езда ў снежні 1917 г. – **Л.Б.**), *якія з'яўляюцца месцам правядзення рознага роду значных гістарычных і культурных мерапрыемстваў, прасторай творчай дзейнасці заснавальнікаў нацыянальнага тэатральнага мастацтва і майстроў беларускай сцэны, чыя памяць таксама вартая ўшанавання, Мінкультуры лічыць немэтазгодным.*

Дадзены адказ на зварот можа быць абскарджаны ў парадку, устаноўленым артыкулам 20 Закона Рэспублікі Беларусь «Об обращениях граждан и юридических лиц».

Гэты афіцыйны дакумент непазбежна выклікае сама менш некалькі пытанняў.

Першае. Калі ўстаноўка мемарыяльнай шыльды на будынку па вуліцы Валадарскага з Міністэрствам культуры ўзгоднена, а мінскія ўлады, як не раз паведамлялі СМІ, адмаўляюцца гэта рабіць, то, выходзіць, рашэнні Міністэрства культуры не абавязковыя для мясцовых улад (выбраленая за народныя грошы мемарыяльная шыльда, наколькі я ведаю, так і знаходзіцца ў майстэрні аднаго з яе аўтараў-скульптараў)?

Другое. Ушанаванне ключавых гістарычных падзей у гісторыі любой краіны заўсёды мае абсалютны прыярытэт, і што цяпер перашкаджае ўладам дазволіць размяшчэнне хоць бы і некалькіх мемарыяльных шыльдаў на досыць вялікай плошчы муроў будынка тэатра імя Янкі Купалы? Там жа неяк знайшлося месца, напрыклад, для добра бачнай (напэўна, і з Адміністрацыі прэзідэнта!) шыльды кавярні «Ўршуля».

Трэцяе – пра тое, чаму прысвечаны асноўны пафас гэтай публікацыі. У вышэй прыведзеным лісце намесніка міністра культуры – шчыра скажу, не надта вядомага мне нейкімі асаблівымі заслугамі ў гэтай сферы – аўтар не забыўся ажно некалькі разоў напісаць назву свайго міністэрства або пасады яго кіраўніка з вялікай літары (хай сабе: так пра гэта кажуць афіцыйныя правілы правапісу!). Але зварот высокага чыноўніка да «Р.Гарэцкага» напраўдзе ўражвае. Не веру, што С.І.Шарамецьеў не ведае, хто такі акадэмік Радзім Гаўрылавіч Гарэцкі, і не разумее, што да асоб такога рангу прыстойна звяртацца, ну хоць бы згадваючы поўнае імя – калі нават пералік тытулаў гэтай асобы некага раздражняе…

Вось і шукайце цяпер адказ на пытанне, чаму многім нашым дзяржаўным чыноўнікам не хапае не толькі прыньцыповасці ў адстойванні сваіх рашэнняў, але і элементарнай культуры пры звароце да заслужаных людзей.

Лявон БАРШЧЭЎСКІ, дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 12-га склікання.

ЧУЛІ?

У Гродне годна адсвяткуюць 101-ю гадавіну Беларускай Народнай Рэспублікі

Гарадскія ўлады задаволілі просьбу актывістаў Партыі БНФ. На масавай акцыі, якая запланавана на 23 сакавіка, удзельнікі маюць права выкарыстоўваць розную сімволіку, якая адпавядае тэматыцы мерапрыемства.

Праграма святкавання будзе даведзена аргкамітэтам да шырокай грамадскасці ў бліжэйшы дзень-другі.

Віктар СМОЛЬСКІ.

СТАЛА ВЯДОМА

Трымайцеся, абітурыенты!

Як паведаміла Міністэрства адукацыі, сёлета Цэнтралізаванае тэсціраванне пачнецца 11 чэрвеня з тэста па беларускай мове.

Праз дзень, 13 чэрвеня, такое ж выпрабаванне будзе ладзіцца па рускай мове. ЦТ па матэматыцы прызначана на 17, па біялогіі – на 19, па замежных мовах (англійскай, нямецкай, французскай, іспанскай, кітайскай) – на 21 чэрвеня. Іспыты па хіміі пройдуць 23 чэрвеня, па фізіцы – 25, па гісторыі Беларусі – 27, па геаграфіі – 29 чэрвеня. І апошні тэст плануецца правесці 1 ліпеня па сусветнай гісторыі (найноўшы час).

Вызначаны таксама рэзервовыя дні для правядзення ЦТ – 6 і 8 ліпеня па беларускай і рускай мовах, 6 і 10 ліпеня – па ўсіх іншых прадметах.

Вольга КАРАЛЬКОВА.

АКТУАЛЬНА!

Беларусы змогуць зарабляць пенсіі ў краінах ЕАЭС

На бліжэйшым пасяджэнні Савета Еўразійскай эканамічнай камісіі будзе разгледжаны Дагавор аб пенсіённым забеспячэнні работнікаў дзяржаў – членаў Еўразійскага эканамічнага саюза (ЕАЭС).

Галоўнае ў дагаворы – грамадзянам ЕАЭС, якія працуюць у адной з краін саюза, будуць налічвацца і выплачвацца пенсіі на тых жа ўмовах, што і жыхарам той дзяржавы, на тэрыторыі якой яны працавалі. Для таго каб стаж працы на «чужыне» ўлічваўся для налічэння пенсіі, ён павінен складаць мінімум 12 месяцаў. Пры гэтым пенсія за гэты час працы будзе налічвацца ў краіне, дзе чалавек працуе, і грошы таксама будуць выплачвацца з пенсіённага фонду гэтай краіны за гэты перыяд. А вось атрымліваць пенсію на заслужаным адпачынку можна будзе як у сябе на радзіме, так і на тэрыторыі дзяржавы-члена ЕАЭС, якая прызначыла пенсію.

Што тычыцца ўзросту, з якога пачнуцца пенсіённыя выплаты за адпрацаваны на «чужыне» перыяд, то, як адзначаецца ў пагадненні, пенсія будзе выплачвацца *«пры ўзнікненні ў таго, хто працуе (члена сям'і) права на пенсію ў адпаведнасці з заканадаўствам гэтай дзяржавы-члена»*. То бок беларусы змогуць атрымаць пенсію за той перыяд, у які яны працавалі ў краіне ЕАЭС, калі дасягнуць пенсіённага ўзросту на радзіме. Як вядома, цяпер жыхары краін ЕАЭС выходзяць на пенсію ў розным узросце.

У Беларусі зараз мужчыны могуць сыходзіць на заслужаны адпачынак у 61 год 6 месяцаў, а жанчыны – у 56 гадоў 6 месяцаў, к 2022 году пенсіённы ўзрост беларусаў складзе 63 гады і 58 гадоў адпаведна. У Расіі таксама прайшла пенсіённая рэформа, са студзеня гэтага года расіянам сталі паступова павялічваць пенсіённы ўзрост, і к 2028 году мужчыны там будуць лічыцца пенсіянерамі з 65 гадоў, а жанчыны – з 60-ці. У Казахстане да 2027 года маюць намер зрабіць пенсіённы ўзрост для жанчын і мужчын 63 гады, цяпер там жанчыны ідуць на заслужаны адпачынак пры дасягненні 59 гадоў. У Арменіі атрымліваць пенсію і жанчыны, і мужчыны пачынаюць у 63 гады. У Кіргізіі пенсіённы парог – 58 гадоў для жанчын і 63 для мужчын.

Дарэчы, дзеянне дагавора будзе распаўсюджвацца на працоўны стаж мігрантаў краін ЕАЭС пасля таго, як ён будзе афіцыйна падпісаны.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ДАРЭЧЫ

Колькасць працоўных мігрантаў расце

Безумоўна, дагавор аб пенсіённым забеспячэнні работнікаў дзяржаў – членаў ЕАЭС актуальны для многіх жыхароў нашай краіны. Сёння ўжо на дзяржаўным узроўні прызнана, што расце колькасць беларусаў, якія з'язджаюць на працу ў Расію, у краіны Еўрасаюза. Паводле некаторых дадзеных, 63 працэнты з тых, хто выбывае з Беларусі, выязджаюць у краіны СНД.

– *Варта адзначыць праблемы і са знешняй працоўнай міграцыяй, асабліва выездам людзей з высокім узроўнем кваліфікацыі,* – адзначыў нядаўна **Міхаіл Мясніковіч** у сваім выступленні на сумесным пасяджэнні Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання пры Савеце Рэспублікі і Савета Акадэміі кіравання пры прэзідэнце РБ. – *Паводле дадзеных выбарачнага абследавання хатніх гаспадарак, за 2018 год колькасць грамадзян, якія працуюць за межамі рэспублікі (не змяняючы свайго пастаяннага месца жыхарства), склала 95,4 тысячы чалавек: гэта больш, чым у 2017 годзе.*

У той жа час загадчыца аддзела чалавечага развіцця і дэмаграфіі Інстытута эканомікі НАН кандыдат эканамічных навук **Анастасія Баброва** яшчэ летась у часопісе «Финансы. Аудит. Учет» адзначала, што рэальная колькасць беларусаў, якія выехалі на працу ў Расію, значна вышэйшая за тую, што прыводзіць афіцыйная статыстыка. Баброва прыводзіла дадзеныя Галоўнага ўпраўлення па пытаннях міграцыі МУС Расіі, згодна з якімі толькі ў 2016 годзе ў Расійскай Федэрацыі знаходзілася 128 тысяч працуючых беларусаў.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ПАМЯЦЬ

Яны зніклі 76 гадоў таму...

Падчас Другой сусветнай вайны з 29 тысяч яўрэяў, якія жылі ў Гродне, у жывых засталіся каля 300 чалавек. У родны горад пасля вайны вярнуліся адзінкі. У памяць аб загінуўшых пяты год запар у горадзе над Нёманам ладзіцца Марш памяці, які арганізоўвае мясцовая яўрэйская абшчына.

Сёлета споўнілася 76 гадоў з дня ліквідацыі Гродзенскага гета. У Маршы памяці бралі ўдзел каля 100 чалавек, у тым ліку дыпламаты, грамадскія дзеячы, нашчадкі вязняў гета і проста гродзенцы, якія шануюць гісторыю свайго горада.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

Падчас Маршу памяці ў Гродне 17 сакавіка.

ЭКСКЛЮЗИВ

Александр ЯРОШЕНКО: «Так быстро парки не строились даже в Китае»

Глава администрации Китайско-Белорусского индустриального парка «Великий камень» ответил на вопросы «Народной Воли».

(Окончание. Начало в №21.)

«Объем вложенных инвестиций составляет около 440 миллионов долларов»

– Некоторые критики называют «Великий камень» *«перевалочной базой для китайского барахла на пути в Европу»*. Вам не обидно?

– Конструктивная и компетентная критика позволяет усовершенствовать свою работу, а мнения, далекие от реальных фактов и основанные на домыслах, не стоит принимать в расчет. Это показывает то, насколько далеки от реального знания экономических аспектов ситуации те, кто характеризует парк подобным образом. Текущее развитие парка позволяет с полной уверенностью опровергнуть этот тезис.

– Если не ошибаюсь, сегодня общее количество резидентов парка – 43 компании. В одном из своих интервью вы говорили, что к концу 2020 года в «Великом камне» должно работать 100 новых компаний. Как думаете, это выполнимо?

– Уверен, что выполнимо! Все больше компаний приходит в парк – последние два года это наглядно продемонстрировали. Более того, в прошлом году мы даже превзошли те показатели, на которые рассчитывали изначально, и в парк пришло рекордное пока количество резидентов – 19. В «Великом камне» созданы все условия для комфортной работы инвесторов – это и действующая льготная политика, и возможность приобрести в частную собственность или взять в аренду на 99 лет земельный участок, и готовая инфраструктура, и «одна станция», о которой я уже говорил. Все это в совокупности позволяет говорить о том, что достичь показателя в 100 резидентов реально.

– Какие предприятия, цитирую Лукашенко, *«послезавтрашнего дня»* пришли в «Великий камень»?

– Это проекты по выпуску оптомеханических компонентов и лазерного оборудования, создание центра испытаний беспилотных автомобилей на новых источниках энергии, производство беспилотных авиационных комплексов, специальных роботов. В числе таких предприятий – компании, которые специализируются на производстве изделий из композитных материалов, светодиодной продукции и другие. Кроме этого, прорабатываются вопросы создания субпарков провинций Сычуань, Шэньси, Гуандун, городов Харбин и Ханьчжоу. Эти регионы и города Китая известны своей высокотехнологичной промышленностью. Это интересно не только с точки зрения масштаба, когда в парк приходят не одна, а несколько крупных компаний, но и с точки зрения привлечения технологий, новых для нашей страны. Кроме этого, в декабре прошлого года началось строительство Китайско-Белорусского центра сотрудничества в области трансформации научно-технических достижений.

– Можете привести конкретные цифры проекта «Великий камень»? Сколько внутренних белорусских инвестиций было вложено в создание Парка – государственных и частных? Есть ли у вас какой-то план по выручке, по чистой прибыли?

– Как я уже отмечал, на сегодняшний день объем вложенных инвестиций составляет около 440 миллионов долларов (это инвестиции СЗАО «Компания по развитию индустриального парка», Республики Беларусь и КНР). Финансирование строительства осуществляется с привлечением средств совместной компании, бюджетных средств, международной технико-экономической помощи КНР. При этом бюджетные средства составляют менее 5 процентов. Пока мы находимся в самом начале пути, а говорить об объемах прибыли возможно тогда, когда пул значимых резидентов в парке приступит к полноценной финансово-хозяйственной деятельности.

– Когда готовилась к интервью, на 4esnok.by про «Великий камень» прочитала: *«У некоторых из резидентов пока не то что не развернуто производство – нет даже нормальных веб-сайтов. Возможно, малая скорость наполнения резидентами связана с порогом входа без указания сроков вложений – 5 млн долларов. В любом случае решение о включении в состав резидентов принимает администрация парка, на чьей доброте (или некомпетентности) можно сыграть. Например, ввозить некую продукцию, чуть-чуть ее дорабатывать и клеить шильдик «Made in Great Stone»*.

– Действительно, решение о том, что компания может стать резидентом парка, принимает администрация «Великого камня», внимательно рассматривая каждый проект и его соответствие тем условиям, которые я перечислил выше. Это серьезная работа, которая ведется нашими специалистами постоянно. В парк приходят только проекты, соответствующие положениям Указа №166, – это прежде всего определенные сферы, в которых проект должен быть реализован. Их я перечислил выше. Важен и минимальный порог инвестиций. Мне очень странно слышать, что он может быть препятствием для вступления в парк, когда это с точностью до наоборот. Объем инвестиций был существенно нами снижен (при условии реализации проекта в трехлетний срок это 500 тыс. долларов США, для НИОКР ограничение по времени отсутствует). Это открыло дорогу в парк в том числе и малому, и среднему бизнесу помимо крупных компаний. Рост количества резидентов в 5 раз за такой короткий срок, как 2 года, говорит сам за себя. Обязательным условием пользования льготами и преференциями резидента парка является получение сертификата продукции собственного производства. Без соответствующей степени локализации априори невозможно считать продукцию «Made in Great Stone».

– Еще цитата: *«Здесь не будут собирать Apple, выпускать новые смартфоны и планшеты. Пока «Великий камень» – это логистический хаб и в лучшем случае что-нибудь из привычных отраслей четвертого технологического уклада (машиностроение, химия, электроника), а вовсе не пятого (микроэлектроника) и шестого (нано...). К тому же четкого плана по развитию парка нет. Что-то из разряда «кто придет – тому и будем рады»...»*

– Четкий план по развитию парка есть. Существует генеральный план, в соответствии с которым «Великий камень» будет строиться и развиваться. Он включает несколько этапов. В прошлом году полностью построена инфраструктура стартовой зоны первоочередного освоения – а это 350 гектаров, в 2020 году планируется освоить территорию практически в 2,5 раза больше. Что касается проектов, которыми мы планируем его наполнять, то требования к ним я уже озвучил. И, конечно, мы заинтересованы в том, чтобы это были крупные компании со всего мира. Более половины резидентов парка – транснациональные корпорации, компании с мировым именем, которые занимают лидирующие позиции в своих сегментах рынка. Перечень резидентов есть на сайте. Можете проверить. Насчет упомянутых брендов – мы будем рады их приветствовать в парке, но для их прихода сюда нужно проделать еще немалую работу.

«Десять лет без налога на прибыль»

– Что сегодня нужно, чтобы стать резидентом парка?

– Условия простые. Предприятие должно быть зарегистрировано на территории Китайско-Белорусского индустриального парка «Великий камень». Проект, который планируется реализовать в парке, должен отвечать основным направлениям нашей деятельности, о которых я говорил выше. Должен соблюдаться и порог инвестиций – 500 тысяч долларов для НИОКР или для тех проектов, где инвестиции будут вложены за три года. В остальных случаях – не менее 5 миллионов долларов. При этом нет никаких ограничений по географическому принципу – мы приветствуем в парке компании из любых стран.

– Какие бонусы и льготы получают резиденты?

– Резиденты парка не уплачивают налог на прибыль в течение 10 лет с момента ее получения. А по окончании этого срока и до конца 2062 года этот налог уплачивается по ставке вдвое ниже, чем по стране.

В течение 50 лет – то есть до 2062 года – ими не будут уплачиваться налоги на недвижимость и землю. Снижена и ставка подоходного налога. Сейчас в Республике Беларусь это 13 процентов, для работников резидентов парка она составит 9.

Не облагаются таможенными пошлинами ввозимые компаниями оборудование, сырье и материалы, необходимые для производства продукции. К тому же в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь №490 «О таможенном регулировании» парк наделен статусом территориальной особой экономической зоны. Это значит, что наши резиденты получили максимально возможный в рамках Таможенного кодекса ЕАЭС объем таможенных преимуществ и упрощений как в области логистики, так и в производственной деятельности.

– Лукашенко говорил: *«Великий камень» – это высочайшие технологии. Склады там не нужны. Там должны работать высокого уровня предприятия из любой страны»*. Кого, кроме китайцев, сегодня заинтересовал парк? И в какой сфере чаще всего предлагают проекты?

– Парк действительно стал международным проектом. Кроме китайских компаний резидентами парка являются и белорусские – это 9 предприятий, а также 8 компаний из других стран – Австрии, Германии, США, Израиля, России, Литвы. Большинство проектов связано с такими сферами, как машиностроение, а также электроника и телекоммуникации. Ряд проектов связан с новыми материалами и фармацевтикой.

– Посол Беларуси в Китае Кирилл Рудый рассказал об идее создания в парке *«индустриального офшора»*, который будет похож на статус Гонконга в Китае. Вам нравится эта идея?

– Идея действительно интересная, но вместе с тем сложная и амбициозная. Думаю, что реализовать ее вполне по силам, однако для этого потребуется немало времени. Если говорить о ней применительно к объему льгот, то сейчас в парке он максимален по сравнению с другими свободными экономическими зонами на Евразийском пространстве.

«Товары из «Великого камня» в России должны быть растаможены»

– Вас не настораживает, что китайцы довольно странно ведут бизнес в Беларуси? Например, один из самых неудачных и даже скандальных проектов – завод беленой целлюлозы, который строился китайцами недалеко от Светлогорска...

– В рамках действующей в «Великом камне» структуры управления (межправительственный совет, администрация парка и СЗАО «Компания по развитию индустриального парка», в котором администрация представляет интересы государства как одного из крупнейших акционеров этого общества) все вопросы решаются максимально конструктивно.

– Год назад сообщалось, что в «Великом камне» началась активная стадия строительства нового моторного завода: *«Совместное предприятие МАЗ и Weichai должно быть запущено до конца года, дизельные двигатели будут поставлять на внутренний рынок и экспортировать»*. Все удалось?

– Если вы внимательно следите за развитием парка, посещаете сайт «Великого камня» или другие информационные ресурсы, то наверняка обратили внимание на новость о запуске пробного производства дизельных двигателей совместным предприятием «МАЗ-Вейчай». Это произошло в ноябре прошлого года, то есть более четырех месяцев предприятие уже работает. Завод построили в короткие сроки – чуть больше чем за полгода. Продукция завода ориентирована на белорусских производителей – иметь свой двигатель для МАЗа было очень важной задачей, и ее удалось реализовать. И, кроме этого, будет поставляться за рубеж.

Что касается объемов, то к 2022 это будет 10.000 единиц, к 2026-му – вдвое больше.

– Экономист Ярослав Романчук обратил внимание на такой момент: будут ли товары, произведенные в парке, считаться белорусскими? Нужно ли будет растаможивать их в России?

– Постановлением Совета Министров от 17 декабря 2001 г. №1817 «Об утверждении положения об отнесении продукции (работ, услуг) к продукции (работам, услугам) собственного производства» определены критерии и условия отнесения продукции производителей к продукции собственного производства. Если она соответствует этому перечню, то может рассматриваться как произведенная в Республике Беларусь с выдачей соответствующего сертификата. Он необходим резидентам парка для того, чтобы пользоваться преимуществами специального правового режима, действующего в «Великом камне». При ввозе в Российскую Федерацию товары, произведенные в «Великом камне», должны быть растаможены.

«Мы строим парк как экогород»

– В свое время жители Смолевичского района были возмущены строительством парка, они опасались возможного негативного воздействия промышленных предприятий на экологию, боялись, что лишаться своей собственности. Как сейчас у вас складываются отношения с местными жителями?

– Мы строим парк как экогород. Это означает высокие требования в плане влияния на окружающую среду к тем производствам, которые будут здесь размещаться. Каждый проект проходит тщательную проверку по этому критерию. При строительстве «Великого камня» максимально сохраняется природный ландшафт, а зеленая зона займет до 1/3 территории. Уже тот факт, что парком в прошлом году получен и подтвержден – это обязательная процедура – сертификат EMAS, говорит само за себя. Это известная международная система экологического менеджмента, и «Великий камень» в Беларуси стал первым, чей вклад в сохранение окружающей среды отмечен так высоко. В перспективе при строительстве жилых кварталов планируется отдать приоритет электротранспорту и минимизировать автомобильное движение внутри них. Никто из жителей деревень не лишился и не лишится своей собственности – в состав парка в своем неизменном виде входят 15 населенных пунктов, один из которых, к слову, и дал свое название нашему проекту. К тому же один из резидентов парка, «Чайна Мерчанте Групп», обустроил асфальтированную дорогу в деревне Быкачино и планирует создание мини-парка, а для больницы в Смолевичах приобретет реанимобиль. Все это в рамках благотворительной помощи.

– Александр Григорьевич, вы говорили, что хотели бы, чтобы «Великим камнем» заинтересовались мировые туристические корпорации. И что на берегу Волмы зарезервирован участок под рекреационную зону. Он уже освоен? Какой отдых будут предлагать в «Великом камне»?

– Такие планы действительно есть, что связано с развитием парка как спутника Минска и созданием здесь всех необходимых условий не только для работы, но и для жизни, а это в том числе и досуг. Я бы назвал это долгосрочной перспективой. Сейчас ведется поиск инвестора для освоения этой территории.

Марина КОКТЫШ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
19 САКАВІКА 2019 г.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Купляюць помнікі дзяды, перш чым падацца на клады

Як нядаўна паведаміла «Народная Воля», састарэлыя жыхары Салігорска займелі завядзёнку загадзя заказваць на прадпрыемствах рытуальных паслуг помнікі на будучыя ўласныя магілы. Адны тлумачаць гэта тым, што не разлічваюць на родных і блізкіх, другія ўсведамляюць, што дзецям будзе няпроста знайсці сродкі на помнік бацькам.

Парою ўзнікае пытанне:
А хто ў нас народ гарадскі?
Ды гэта ж былыя сяляне,
Прынамсі, сяляне – бацькі.
Да смерці, не знаючы гора,
У хатах вясковых жылі б,
Ды раптам насунуўся горад
На лапікі іхніх сялібь.
Быў хтосьці шчаслівы без меры,
А нехта, канешне, не рад,
Ды ўсе перабрацца ў кватэры
Былі яны змушаны з хат.
У горад вясковыя звычкі
Яны перанеслі з сабой,
І нават ранейшыя клічкі
Гучаць, як у вёсцы любой.
Як колісь у вёсцы пад вечар,
Вышынных дамоў жыхары,
Дзяды і бабулі,
На «веча»
Збіраюцца ў шумным двары.
І гэтак, як колісь, бяседы
Вядуць нетаропка яны:
Сабака прапаў у суседа,
Не слухаюць бацьку сыны,
Пляменнік вярнуўся з астрога…
Часцей жа бабулі-дзяды
Гавораць пра вечнасць, пра Бога,
Пра блізкую смерць і клады,
Бо хто пачуваецца хвора,
Каго падкасілі гады,
А значыць, што прыйдзецца скора
Старым перабрацца туды.
Пра смерць і клады менавіта
Вялася размова якраз.
Зусім выглядаў хваравіта
Спрадвечны бабыль Апанас.
Навінаю ён агарошыў:
– Адзін я, як вока ўва лбе…
Узяў я апошнія грошы
І загадзя помнік харошы
Ужо заказаў для сябе.
Без помніка ўсё нехлямяжа –
Магіла ж травой зарасце…
Дык хто мне той помнік закажа,
Калі ні радні, ні дзяцей?
А як капыты я адкіну,
Дык зробіць усё камбінат…
Прыціхлі дзяды на хвіліну,
Бабулі ж усхліпнулі нат.
І першай азвалася Ганна:
– Зусім разжалобіў ты нас.
Ды з помнікам гэтак пагана
Не толькі ў цябе, Апанас.
Даўно ўжо таксама мы ўдовы.
Хоць дзеці ў нас ёсць, сваякі,
На помнік жа – нават дзяшовы! –
Яны адшчыкнуць не гатовы:
Пустыя, маўляў, кашалькі,
Вярэдзяць другія турботы…
Укінуўшы ў яміну глыж,
Яны раскашэляцца потым
У выпадку лепшым на крыж…
І горача ёй запярэчыў
Ссівелы равеснік Кузьма:
– Лухта! І язык твой старэчы
Плявузгае гэтак дарма!
Я знаю, што дзеці і ўнукі
Паставілі б помнік – будзь-будзь!
Ды хай жа без лішняй дакукі,
Калі я сканаю, жывуць.
І так іх бюджэт беднаваты,
Зусім галадацьмуць, калі
Яшчэ і на помнік для таты
Свае адшкадуюць рублі.
Пра помнікі і пра магілы
Часалі б яшчэ языкі,
Ды толькі ад дзеда Данілы
Урок атрымалі такі:
– Мне помнік наогул не трэба –
Пустое ўсё гэта! Госпадзь,
Калі я патраплю на Неба,
Судзіцьме душу, а не плоць.
І словам Данілавым гэтым
Ніхто запярэчыць не змог,
Бо іншым, завоблачным светам
І праўда загадвае Бог.
Старыя палёгку адчулі.
Назаўтра ж, як той Апанас,
Рашылі дзяды і бабулі
На помнік аформіць заказ…

* * *

Гаротная доля ў краіны,
Дзе люд, адшчыкнуўшы рублі,
Рыхтуе сабе дамавіны,
Каб легчы спакойна ў зямлі.
Настрой мой паганы, панылы,
І думка мне скроні дзяўбе:
Праз час некаторы
Магілы
Капацьмем мы самі сабе…

«Народная Воля»
в Facebook www.facebook.com/nv.online.info
в Vkontakte www.vk.com/nvonlineinfo

SOS!

Знікае помнік…

І не абы-які, а той, што планавалася ўключыць у Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

Захаваліся ўспаміны, якія сведчаць, што маёнтак Кухцічы (зараз пасёлак Першамайск Уздзенскага раёна) быў у XVIII стагоддзі ўзорам вядзення сельскай гаспадаркі і гандлю. Акрамя таго, генерал і шамбелян (камергер) караля Казімір Завіша разам са сваёй жонкай Ганнай з Ліпскіх здолелі ператварыць сядзібу ў цэнтр культурнага жыцця. Тут ладзіліся балі, на якія з'язджалася шляхецкая эліта з усёй Міншчыны. Наведвалі Завішаў і саноўнікі Рэчы Паспалітай. Сам гаспадар да апошняга захоўваў вернасць каралю Станіславу Аўгусту, з якім быў у сяброўскіх адносінах як са сваім апекуном. Пасля падзелу Рэчы Паспалітай Кацярына II захавала генералу Казіміру Завішу генеральскае званне. У маёнтак прыходзілі пісьмы ад Туталміна і Сіверса, сюды даслаў свой падзячны рэскрыпт Аляксандр I, маёнтак не аднойчы наведваў Мінскі губернатар Карнееў. Такая ўвага спрыяла захаванню палацава-паркавага ансамбля ў Кухцічах, жамчужынай якога быў кальвінісцкі збор, закладзены меркавана ў канцы XVI – на пачатку XVII стагоддзяў, ад рабавання. Узімку 1914 года ў гэтым зборы быў пахаваны герой руска-японскай вайны Мікалай Вільгельмавіч Радзівіл – муж вядомай мецэнаткі і грамадскай дзяячкі Магдалены Іванаўны Радзівіл. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі яго пахаванне было ўзламана і разрабавана, але да сёння парэшткі героя, пра подзвіг якога пісалі ўсе газеты свету, замураваны ў падлозе кальвінісцкага збору.

У 1990 годзе рэстаўрацыйна-праектны інстытут «Белрэстаўрацыя» абследаваў сядзібна-паркавы ансамбль у Кухцічах і склаў эскізны праект комплексных гісторыка-архіўных даследаванняў. Іх рыхтаваў вядомы навуковец – прафесар Анатоль Федарук.

Потым Беларусь пайшла самастойным шляхам, але ўвага да аб'екта не была страчана.

«Звязда» ў публікацыі «Разважанні над замураваным прахам» (13 лістапада 2002 года) паведамляла, што ва Узду даставілі пакет з ЗША са штаб-кватэры Сусветнага фонду аховы помнікаў у Нью-Ёрку з каталогам «100 помнікаў сусветнай культуры», у якім было змешчана фота кальвінісцкага збора ў Кухцічах. Пэўна, беларускі бок рыхтаваўся ўнесці помнік у Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА, але па нейкіх прычынах гэта так і не было зроблена.

За 30 гадоў з часу абследавання ўнікальны ансамбль маёнтка прыйшоў у яшчэ большы заняпад. Час і надвор'е дабіваюць яго, але рухаў убок яго кансервацыі ці аднаўлення не бачна. Я разумею, што ў дзяржавы няма грошай, каб як след вывучыць і захаваць помнік: накрыць рубероідам дахі пабудоў, агарадзіць іх ці павесіць надзейныя замкі. Але не здаваць гістарычныя пабудовы ў арэнду прадпрымальнікам для вытворчых патрэб яна была ў стане!

Сёння уздзенскія школьнікі на чале з настаўнікам А.Ярмольчыкам спрабуюць аднавіць знешні выгляд палаца і планіроўку сядзібы. Ім баліць. Зразумела, робяць яны гэта не за грошы і ў вольны час. І паўстае пытанне: а што, чыноўнікі ад архітэктуры ці культуры не могуць захоўваць нацыянальную спадчыну ў вольны час? Дзе мяжа служэння Айчыне за грошы?

Нельга сказаць, каб прывабны кавалак увогуле нікога не цікавіў. Завітваў у Кухцічы былы жыхар Бабруйска (а цяпер – Швейцарыі) Алесь Сапега. Заверыў, што зоймецца аднаўленнем кальвінісцкага збора. У канцы мінулага года ён зарэгістраваў у Швейцарыі фонд імя Магдалены Радзівіл. Сярод праектаў фонду значацца: праект «Кальвінскі збор у Кухцічах», сацыяльны праект «Выхад», праект «Мова нанова», літаратурны праект, праект «Курапаты», праект «CHRONOSPHERE» і праект «Віртуальны музей савецкіх рэпрэсій у Беларусі» (*http://radzima.ch/be/foundation-maryi-magdaleny-radzivil*). Я не дасведчаны ў гэтых складніках дзейнасці фонду, відаць, іх вызначаць спецыялісты, але бачу, што да кальвінісцкага збора ў Кухцічах справа можа і не дайсці. То бок пад прыкрыццём фонду будзе ажыццяўляцца фінансаванне нейкіх іншых праектаў, а Кухціцкі сядзібна-паркавы ансамбль будзе па-ранейшаму разбурацца.

Відавочна, што па гэтым аб'екце неабходна сумеснае рашэнне зацікаўленых ведамстваў – Міністэрства культуры, Мінскага аблвыканкама, Адміністрацыі прэзідэнта і іншых, якія вызначылі б канкрэтныя тэрміны і парадак захавання і аднаўлення сядзібна-паркавага ансамбля ў пасёлку Першамайск Уздзенскага раёна (сядзіба Магдалены Іванаўны Радзівіл).

Віктар ХУРСІК.

З НАГОДЫ

Узгадаем тыя гістарычныя дні…

Зварот да дэпутатаў Мінскага гарадскога Савета 21-га склікання (1990–1996 гг.)

Паважаныя сябры!

Прайшло ўжо амаль 30 гадоў з таго часу, калі ў выніку першых у гісторыі Беларусі дэмакратычных выбараў быў абраны Мінскі гарадскі Савет. Сваю працу мы пачалі ў вельмі складаных і няпростых умовах. Але, нягледзячы ні на што, намі было зроблена шмат: закладзены ўстойлівы падмурак для існавання інстытута самакіравання, была ўтворана неабходная нарматыўная база для развіцця прадпрымальніцтва, забяспечаны неабходныя прававыя ўмовы для нармальнага функцыянавання ўсяго гаспадарчага комплексу г.Мінска, зроблены своечасовыя крокі ўбок развіцця сацыяльнага і культурніцкага жыцця гараджан.

Нам падаецца, што надышоў час зноў сустрэцца, каб разам узгадаць тыя гістарычныя дні, паразважаць пра сённяшнюю рэчаіснасць і выказаць сваё стаўленне да галоўных выклікаў сённяшняга дня.

Сустрэча адбудзецца 30 сакавіка 2019 года па адрасе:

г.Мінск, вул.Кульман, 4 (офіс прафсаюза РЭП).

Пачатак сустрэчы – 12.00.

Кантактныя тэлефоны: +375-29-120-67-28, +375-29-641-83-73.

Па даручэнні аргкамітэта –

Анатоль ГУРЫНОВІЧ,
намеснік старшыні Мінскага гарадскога Савета 21-га склікання.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Перепись надо отменить – жалко деньги на нее тратить!

Прочитал в какой-то газете статью «Все под счет» председателя Нацстаткомитета Беларуси Ирины Медведевой и призадумался…

Ведь недавно была перепись, что же могло измениться за эти пять лет без учета в существующей статистике? По словам Ирины Медведевой, главные для страны два вопроса: сколько же человек сегодня проживает в Беларуси и каковы основные характеристики домохозяйств. По первому вопросу все ясно без переписи: ну окажется, что проживает на 20, 100 или даже 200 тысяч человек больше или меньше, чем зафиксировано в имеющейся статистике, разве это имеет существенное значение для страны, ее планов экономического развития, строительства жилья и т.д.?

В Индии было сложно: называлась цифра населения 800 миллионов человек, а после переписи оказалось – более 1 млрд 200 млн. Вот здесь перепись уместна, хотя и в Индии она количество нищих и бедных не уменьшила.

У нас другая ситуация, ведь есть годовая статистика, она достаточно реальная и без переписи. Например, число безработных у нас на конец года было, по данным Минтруда, 12,2 тысячи, а при пересчете по Международной методика – 240 тысяч, то есть в 20 раз больше. Уточним по переписи эти цифры, и что – сразу новое правительство изменит ситуацию?

Собрать сведения о домохозяйствах, возможно, полезно, но как использовать эти данные – туманный вопрос. Например, без переписи известно, что в Кореличском районе Гродненской области население за последние годы уменьшилось с 9 до 6 тысяч человек, так как закрылись производства (мелиораторы, автобаза, сельхозтехника, молочный завод стал филиалом...). Остался там один работодатель – льнозавод, да еще ритуальные услуги, других рабочих мест нет. А в г.Молодечно одни торговые центры – «Евроопт», «Рублевский», «Алми», «Соседи», «Корона»... Под торговлю отдали все цеха бывших завода полупроводниковых вентилей (ЗСПВ), радиозавода. На треть загружены два завода металлоконструкций, один цех 30 х 100 метров вообще не используется, и бизнес не идет. Рабочих мест не найти. Указанные проблемы известны всем давно и без переписи, но, как и в Орше, их сложно решать.

Так что перепись надо отменить, ее надо делать реже, жалко напрасно потерянных денег...

Владимир Иванович КОТЛЯР.
Минск.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Укротить гордячку? Легко!

Для любви нет преград. Они преодолимы, какие бы препоны ни уготовила судьба.

В соперничестве выигрывает тот, чья всепоглощающая страсть сметает всё на своем пути. Предвзятому мнению родителей противопоставляется изощренная изобретательность влюбленных.

Финансовые разногласия не в счет пред силою воли молодых людей. Разлука только усиливает взаимные чувства...

Все это приходится ощутить на себе героям романа.

Не зря говорят: не читайте историю – читайте биографии, в них жизнь без теории. Мои однокурсники Игорь Осинский и Владимир Шарпило написали роман «Укрощение гордячки, или Ты полюбишь меня!». В нем нет выдуманных героев, все персонажи – студенты журфака БГУ, учившиеся в семидесятые годы прошлого столетия. Под своими именами и фамилиями, разве что в некоторые добавлены одна-две буквы для безопасности персон. Преподаватели тоже – как в паспорте, ибо сам учитель важнее, чем то, чему он учит.

Никто не обладает точным знанием своей собственной жизни, и чтобы вынести истории 54 человек (а именно столько было на курсе), авторы добавляют к ним немножко легенд. Прекрасные воспоминания о юности как потерянные драгоценности – когда тебе за семьдесят, уже невозможно повторить свою молодость, вернуть себе здоровье, дерзость, красоту и ту же походку. А между тем, даже будучи журналистами, людьми, которые много ездят и видят, они еще не познали и сотой доли того очарования, что разбросала вокруг жизнь.

Главный герой Макар Пташкин, фигура собирательная, станет известным журналистом, из районной газеты попадет в бюро ТАСС в Берлине, где все решат, что этот – точно племянник уроженца Белоруссии Андрея Громыко, министра иностранных дел СССР. Без блата в такую контору не попадают!

Но Макар всего добивается сам, без протекции. Красотой, талантом, умом, хорошим чувством юмора и умением легко сходиться с самыми разными людьми.

Макар играет на гитаре, пишет песни, которые звучат как баллады, а под настроение – как веселые частушки. Такой парень не может не встретить женщину своей мечты. У него их целых три, впору запутаться в отношениях, но жизнь все распутывает, а коекого вообще удаляет со сцены.

Макар напишет много интересных материалов, поднимет в прессе немало насущных проблем. Он всегда помнит, что надо успокаивать обеспокоенных и тревожить ублаготворенных.

Самое интересное в его жизни не зрелость, а озорное, легкое время учебы и становления как журналиста.

Парадоксально, но так уж сложилось, что владеть пером и добывать сенсационные факты на факультете учили кафедральные теоретики, которые не работали в редакциях и не писали сами. Окончив аспирантуру, они удачно защитили кандидатские диссертации, обозрев какое-нибудь издание типа газеты «Звязда» или «Советская Белоруссия» за определенный период, выбрав тему морали, социума или экономическую. Их скучные лекции мало что давали. Чему мог научить, например, Марк Соломонович Зерницкий, преподаватель курса «Мастерство журналиста»? Правда, он и сам осознавал это и часто говорил, что будет рассказывать нам, как не надо писать. А как надо, один Господь Бог знает. Здесь изначально талант нужен, а к нему все приложится.

Сегодняшним студентам фамилия Зерницкого ничего не говорит. А мы знали его трагикомическую историю с написанием докторской диссертации. Кандидатскую он защитил по истории газеты «Звязда». И сразу взлет – его назначили ректором КИЖа – Коммунистического института журналистики. Но чтобы уцелеть на этой должности, требовалась степень доктора. Война прервала его кропотливую работу, а в 1953 году умер Сталин. Плакала вся страна, а Зерницкий – особенно. Потому что его диссертация, словно из кирпичиков, выстраивалась из цитат генералиссимуса. К власти пришел Никита Хрущев, он быстро сверг Сталина с пьедестала и развенчал культ его личности. Новый вождь наговорить столько цитат даже за год не мог. Да и кузькину мать, которую Хрущев обещал показать американцам, в научную работу не вставишь. Но Марк Соломонович все же насобирал подобающих цитат, заменил ими сталинские. И тут новый удар: прогнали Хрущева. На престол взошел Брежнев. И опять будущему доктору наук пришлось все начинать с чистого листа.

Защититься он уже не успел. И когда спрашивали, как продвигается его труд, отвечал: настоящих ученых мало, а подделывающихся под них – великое множество.

Но были и настоящие акулы пера, они вели у нас практические занятия, на которые мы ходили с удовольствием.

Большинство однокурсников жило в общежитии на Парковой магистрали (сегодня это проспект Победителей, президентская трасса, по которой он со скоростью молнии ездит на работу и домой). Неказистое здание общаги из серого кирпича снесли, красавцы каштаны на бульваре, где влюбленные студенты целовались на скамейках, вырубили. Ничто не напоминает здесь о пережитом. Да и Макар Пташкин считает, что вспоминать былое – значит отрицать настоящее. А настоящее – это любимая работа, любимая женщина и постоянный процесс возрождения, когда ты заглядываешь в свою душу при свете совести и убеждаешься, что сделанным в жизни можно гордиться или по меньшей мере не краснеть за него.

Я сознательно не рассказываю о сюжете книги, которая держит читателя в тонусе, интригует, сталкивает героев так, что впору задержать дыхание. Все главы удивительно кинематографичны. Похождения Пташкина, его окружение выписаны выпукло и зримо, это почти готовый сценарий для фильма самого трудного жанра – комедии. Ведь напугать легче, чем рассмешить. Чего стоит одна только сцена с подарком декану – суровому Григорию Булацкому. В годы тотального дефицита ему купили не плащ из болоньи, за которым все гонялись, а моржовый хрен!

Выходки и трюки Пташкина и его однокурсников непременно вызовут хохот в зале. Голливуд отдыхает!

И еще. «Укрощение гордячки» – это не только прикольные, порой авантюрные похождения студентов журфака. Достаточно четко прослеживается параллельная сюжетная линия. Это экскурс в историю постижения профессионального мастерства, этой неистовой лошадки журналистики. Насколько удалось укротить ее, взнуздать, оседлать каждому из однокурсников – оценила жизнь. Среди юных наездников теперь уже маститые журналисты, учредители и издатели популярных газет, писатели и поэты, лауреаты литературных премий да и просто талантливые, трудолюбивые, неравнодушные люди.

Остряки не зря шутят, что опубликовать свою книгу – значит добровольно выйти на публику без штанов. Мои однокурсники не побоялись этого. Книга у них действительно получилась.

Лилия ЛОМСАДЗЕ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
19 САКАВІКА 2019 г.

ЗНАЙ НАШИХ!

«Хрусталь» дотянулся до звезды. Французской

Жизнь в Париже всегда бурлит, особенно на Елисейских Полях: тут тебе «желтые жилеты» поджигают банк, а рядом, в кинотеатре «Бальзак», французские кинематографисты и критики отмечают фильмы и режиссеров – победителей международного кинофестиваля. И какая лента в итоге была названа в числе лучших? Белорусский фильм «Хрусталь», выдвигавшийся в прошлом году от нашей страны на премию «Оскар». Его мировая премьера состоялась на международном кинофестивале класса «А» в Карловых Варах (Чехия). Осенью он успешно демонстрировался в кинотеатрах Минска, а потом его буквально «накрыла» зарубежная волна: Гран-при в Украине, несколько главных призов в России (в том числе от российских критиков), демонстрация на известных кинофестивалях Европы и США.

И вот, что называется, «Хрусталь» докатился до Парижа. И завоевал приз зрительских симпатий! Режиссеру Дарье ЖУК, присутствовавшей на церемонии, была вручена «Золотая звезда». А французские дистрибьюторы, не привыкшие терять время зря, тут же заговорили о своей готовности взять белорусскую киноленту в прокат. История белорусской девушки Вели из наших непростых 1990-х, видимо, созвучна настроению сегодняшней Франции, которая, как видим, тоже переживает время серьезной общественной ломки.

Добавим, что фильм «Хрусталь» номинирован российским жюри на премию «Ника» в разделе «лучший фильм СНГ». О результатах узнаем буквально через полторы недели – церемония награждения пройдет в Москве 30 марта.

Виктория ДРОЗД.

ПОЗИЦИЯ

Президент Австрии призывает Европу «не танцевать под дудку Трампа»

Александр Ван дер Беллен считает, что европейские страны должны демонстрировать большее сопротивление политике президента США Дональда Трампа.

Об этом он сказал в интервью изданию Welt.

Ван дер Беллен напомнил ситуацию с ядерной сделкой с Ираном. По словам президента Австрии, решение Трампа выйти из соглашения и запретить европейским компаниям ведение бизнеса с этой страной под угрозой санкций было беспричинным.

«По моему мнению, он зашел слишком далеко», – заявил Ван дер Беллен.

Президент Австрии подчеркнул, что европейские страны должны вести более независимую политику также и в других вопросах.

АКЦИЯ

В Мадриде прошел многотысячный марш в поддержку каталонских политиков

Тысячи людей митинговали в субботу в Мадриде в поддержку каталонских политиков и активистов, которых судят за их попытки добиться независимости Каталонии от Испании в октябре 2017 года.

Девяти подсудимым выставлены обвинения в мятеже и организации запрещенного референдума о независимости для Каталонии. Им грозят десятилетия тюремного заключения.

Массовые протесты сторонников независимости Каталонии проходили в непокорном регионе и некоторых европейских городах, но демонстрация в субботу стала первым большим маршем сепаратистов в испанской столице.

ПРОТЕСТ

В Румынии открыли однометровую автомагистраль

Румынский предприниматель Стефан Мандачи построил автомагистраль длиной 1 метр в знак протеста против слабой дорожной инфраструктуры в стране. Об этом сообщает BBC.

Владелец сети ресторанов быстрого питания построил однометровый кусок автомагистрали за собственные средства (4400 евро) в городе Сучава, где вообще нет автомагистралей.

Румыния имеет одну из самых коротких сетей автомагистралей в Европейском Союзе, всего 806 км по всей стране.

Во время открытия «автомагистрали» движение на соседней дороге было почти заблокировано, поскольку несколько сотен человек вышли на так называемую инаугурацию дороги. На церемонии открытия была перерезана лента, туда прибыли также журналисты и мэр Сучавы.

Предприниматель проводил активную кампанию, чтобы привлечь внимание к своему проекту и проблеме выделения средств на автомагистрали в Румынии. Мандачи также призвал присоединиться к акции и других предпринимателей.

ЗА ОКЕАНОМ

Майк ПОМПЕО: Энергопоставки из США надежны и не создают зависимости

Соединенные Штаты являются крупнейшим в мире производителем энергии. Что это значит на практике?

«Наши обильные запасы позволяют нам помогать нашим друзьям обеспечивать безопасность и диверсифицировать свои источники энергии», – заявил государственный секретарь США Майк Помпео в выступлении на конференции по энергетике в Техасе.

«Мы не хотим, чтобы наши европейские союзники попали в зависимость от российских поставок газа по газопроводу «Северный поток – 2», так же как мы сами не хотим зависеть от поставок венесуэльской нефти», – сказал Майк Помпео о планах России по строительству газопровода в Европу.

По словам госсекретаря, Соединенные Штаты, еще несколько десятилетий назад импортировавшие 60 процентов всей потребляемой в стране нефти, стали ее крупнейшим производителем благодаря развитым технологиям и свободному предпринимательству. США производят также рекордное количество природного газа.

Майк Помпео отметил, что, когда китайские компании инвестируют в развивающиеся страны, *«они часто привозят своих рабочих, создавая рабочие места для китайцев, а не для местных общин»*, а также тот факт, что китайские займы иностранным правительствам являются баснословно дорогими.

«С Соединенными Штатами вести бизнес надежнее, чем с Россией, Китаем или Ираном», – уверен государственный секретарь США Майк Помпео.

Он отметил, что Россия и Иран имеют богатый опыт использования энергии как политического инструмента, а поставок газа и нефти – как средства давления на своих соседей.

Соединенные Штаты, напротив, являются надежным и безопасным энергетическим партнером, крупнейшим источником иностранных инвестиций, которые поддерживают местные экономики и общества во всем мире.

«Мы не просто экспортируем энергию нашим друзьям и партнерам, мы экспортируем нашу систему коммерческих ценностей», – сказал Помпео. – *Высокие стандарты, прозрачность, ответственное финансирование и приверженность верховенству закона – именно этим известны американские фирмы».*

ОБРАЗ ЖИЗНИ

Почему в Италии не торопятся с рождением детей

По статистике, итальянки заводят детей позже, чем женщины в любой другой стране Евросоюза, – в возрасте 31 года, и чаще всего ограничиваются 1–2 детьми. Это идет вразрез со стереотипами о ранних браках и чадолюбии жителей южных стран, где высока доля верующего населения.

«Дети – это роскошь»

Своего единственного сына Алессандро Стелла родила в 28 лет, и больше детей они с супругом заводить не собираются.

– Алессандро просил братика или сестричку, но мы с мужем понимали, что родить и воспитать еще одного ребенка нам будет непросто. Дети в Италии – это очень дорогое удовольствие, я даже сказала бы, роскошь.

Роберта Макри, несмотря на то, что очень любит детей, заводить больше двоих не собирается: слишком трудно будет справиться с уходом. Не повлиял на ее решение и тот факт, что Роберта родилась на юге Италии, где традиционно рожают больше, чем на севере, – в южных семьях до сих пор нередко бывает по три ребенка.

Заводить детей «для себя» в Италии не принято, ведь содержать семью на зарплату одного родителя практически невозможно. При этом отец не только финансово обеспечивает семью, но и принимает активное участие в воспитании ребенка: например, на прогулку в парк с детьми чаще всего отправляется папа, а не мама. Отводить и забирать ребенка из школы – в Италии это тоже обязанность отца.

Цена родительства

В Италии существует государственное и муниципальное пособие по поддержке семей с детьми, налоговые скидки, «Детский бонус» – от 80 до 160 евро в месяц в зависимости от уровня финансовой обеспеченности семьи, бонус «Мама завтра» – единовременная выплата беременной женщине в размере 800 евро, а также общественные и религиозные фонды и организации, предоставляющие материальную помощь нуждающимся семьям с детьми. Но, как признаются сами итальянки, даже с учетом всех этих выплат основную часть расходов семье приходится оплачивать самостоятельно.

Медицинское обслуживание для беременных женщин в Италии бесплатное; роддома тоже, при этом роженицы отзываются о них очень хорошо – персонал опытный и внимательный, палаты хорошие, в роддоме бесплатно выдают памперсы, крем и другие необходимые вещи.

Сложности и затраты начинаются по возвращении домой. Декретный отпуск в Италии бывает двух видов – «обязательный» и «дополнительный». Обязательный декретный отпуск в размере 80% от заработной платы по закону дают матерям только на 5 месяцев (2 месяца до и 3 после родов). Потом мама может взять дополнительный декретный отпуск еще на 6 месяцев, но в это время она будет получать только 30% от своей зарплаты.

«Уйти в декрет» в Италии (как и в других странах ЕС) может не только мать, но и отец ребенка. Тогда суммарный срок дополнительного декретного отпуска для обоих родителей будет увеличен с 6 до 10 месяцев – эти 10 месяцев родители могут поделить между собой по своему усмотрению. Так, например, если мама сидит с малышом 7 месяцев дополнительного декретного отпуска, то папа может взять оставшиеся 3, и наоборот.

В большинстве случаев итальянки возвращаются к работе уже после 5 месяцев обязательного декретного отпуска – боятся «отстать» от рабочего процесса и, как следствие, потерять должность. По итальянским законам рабочее место сохраняется за матерью в течение года, если ее контракт не истекает раньше, но многих женщин не успокаивают и эти гарантии. По мнению итальянок, чем дольше мама находится в декрете, тем больше шансов, что на глаза работодателю попадется специалист, способный составить ей конкуренцию.

Поэтому по истечении 5 месяцев обязательного декретного отпуска присмотреть за малышом нередко просят бабушек и дедушек, а если это невозможно, то младенца записывают в ясли.

– Отдавать Алессандро в ясли было очень тяжело – ему было всего 3 месяца, – рассказала Стелла. – Я плакала, особенно в первый день… Но делать было нечего, я боялась потерять работу, а ее не так-то просто найти.

Ясли для детей от 0 до 3 лет стоят в Италии дорого: около 300–400 евро в месяц. При этом ребенка туда берут, только если оба родителя работают. Малыша нужно забирать из яслей до 16.00, и многим родителям приходится нанимать для этого няню, потому что в 16.00 они еще заняты на работе. Няня для грудничка – тоже недешевое удовольствие: около 10 евро в час при почасовой оплате. Итого: чтобы обеспечить ребенку уход, работающим родителям нужно выкладывать не менее 900 евро в месяц при средней зарплате каждого из них в 1500 евро.

Те, кто не может позволить себе таких трат, нередко берут малыша с собой на работу, что сопряжено с огромными неудобствами, и заводить еще одного ребенка после такого опыта родителям просто не хочется – тяжело.

Свое жилье для молодой семьи

Многим итальянкам квартира или даже загородный дом достаются по наследству от бабушек и дедушек; остальным же приходится заботиться о собственной жилплощади самостоятельно.

Устроившись на работу после окончания университета и, если повезет, получив бессрочный трудовой договор через 3–4 года, итальянки готовы брать ипотечный кредит (с временным трудовым договором ипотеку в Италии просто не дают). В большинстве случаев ипотеку берут молодые семьи – выплачивать ее вдвоем гораздо проще, чем в одиночку.

На севере Италии выплата ипотеки занимает у семьи около 5–10 лет в зависимости от размеров зарплат супругов. Те, кому ипотека не по плечу, довольствуются арендованными квартирами – жить с родителями, обзаведясь собственной семьей, в Италии не принято.

Ирина КОЛЕСНИКОВА.

СЛЫШАЛИ?

В космосе только женщины

НАСА запланировало первый полностью женский выход в открытый космос на 29 марта. Символично, что это произойдет спустя 35 лет после того, как в открытый космос впервые вышла женщина-космонавт Светлана Савицкая.

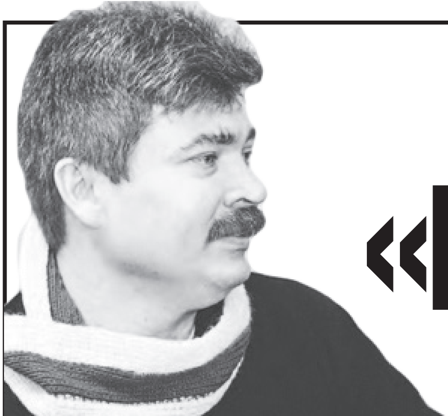
Американки Кристина Кох и Энн Макклейн должны будут обойтись без мужской помощи при работах в открытом космосе. Энн Макклейн находится на МКС с начала декабря.

Планируется, что астронавты заменят батареи, установленные прошлым летом. Следить за работами с Земли будут Мэри Лоуренс и Кристен Факкиол, которые будут находиться в Космическом центре имени Линдона Джонсона в Техасе. По оценкам НАСА, работы в открытом космосе продлятся около семи часов.

В НАСА отметили, что с 1998 года было совершено 213 выходов в открытый космос с целью технического обслуживания, ремонта, испытаний нового оборудования или проведения научных экспериментов. Из более чем 500 человек, выходивших в космос, менее 11% были женщины. При этом они всегда работали в команде с мужчинами. Всего четыре раза за всю историю космических полетов в экипаже МКС были две женщины, подготовленные для выхода в открытый космос.

ДЫЯЛОГІ

Міхась СКОБЛА – Уладзіслаў МІСЕВІЧ

«Беларускія песні хочуць чуць і на Камчатцы»

За плячамі заслужанага артыста Беларусі Уладзіслава Місевіча – 45 гадоў «песняроўскага» стажу. 25 з іх ён адпрацаваў разам з Уладзімірам Мулявіным, астатнія 20 – у «Беларускіх песнярах», якія з'явіліся на свет у канцы 1990-х. Нядаўна ў адным з расійскіх выдавецтваў выйшла яго кніга «Песняры. Я роман с продолженьем пишу», дзе знайшлі свае адлюстраванне і зорны час, і перыяд заняпаду «Песняроў». Можна сказаць, што гэта папулярная энцыклапедыя легендарнага беларускага ВІА. Расказана ў ёй і пра тое, як працягваюць мулявінскія традыцыі «Беларускія песняры». Прыехаўшы пасля чарговых гастроляў у родны Мінск, Уладзіслаў Місевіч пагадзіўся на гутарку для «Народнай Волі».

«Палова рэпертуару – беларускамоўныя песні»

– Уладзіслаў Людвігавіч, дзе і перад кім «Беларускія песняры» сёння выступаюць?

– Найчасцей у Расіі. Прыкладна 80 працэнтаў нашых выступленняў – для расійскай публікі. Так, дарэчы, было і ў часы «Песняроў». І гэта зразумела: блізкія мовы, нас там разумеюць, рэпертуар «песняроўскі» традыцыйна двухмоўны. У Казахстане ў нас намнога менш стала канцэртаў, Украіна зусім адпала. Рынак звужаецца. Вы заўважылі, як часта ў Беларусь сталі прыязджаць расійскія артысты – па 2–3 разы на год. І мы дома выступаем, нядаўна канцэрт быў у Мінску.

– У «Фэйсбуку» я бачыў ваша нядаўняе выступленне на Камчатцы. Зімой – і на адкрытай пляцоўцы! Не беражаце вы сябе.

– На Камчатку мы два гады запар ездзілі – на святы мясцовыя. У савецкі час мы там толькі аднойчы пабывалі. Гэта было зімой, працавалі ў тэатры. У памяці толькі і засталося – снег, пяць канцэртаў за дзень, сіл няма па горадзе прайсціся. А цяпер мы мелі час, нікуды не спяшаліся. Камчатка раней была закрытай тэрыторыяй, а сёння там тысячы замежных турыстаў. Канцэрт сапраўды адбыўся на вольным паветры, потым мы нават у мінеральных крыніцах пакупаліся – там жа гейзеры гарачыя з-пад зямлі б'юць. Людзі на сабачых запрэжках ездзяць – у гарах і нават па гарадскіх ускраінах. Цікава было!

– А які ў «Беларускіх песняроў» рэпертуар?

– Спачатку мы больш увагі надавалі новым песням, стараліся не паўтарацца. Наш рэпертуар моцна абнавіўся дзякуючы таленавітаму Алегу Аверыну, ён і новыя песні пісаў, і па-новаму старыя аранжыраваў. Пра гэта мала хто ведае, але «Белавежская пушча», напрыклад, існуе ў трох аранжыроўках.

– А што яшчэ са старога рэпертуару вы працягваеце спяваць?

– Шмат што. Скажам, нядаўна вярнулі песню «За полчаса до весны», публіцы яна падабаецца. А на канцэрце ў Мінску праспявалі раманс на вершы Генадзя Бураўкіна «Ці ўспамінала ты мяне». На жаль, ён даўно нідзе не гучыць – ні на радыё, ні на тэлебачанні. А ў канцэрце яго ўспрынялі вельмі цёпла.

– Мне расказваў Анатоль Кашапараў, што, як толькі ён дзе-небудзь у Расіі выходзіць на сцэну, з залы адразу крычаць: «Вологду» давай!» А вам што заказваюць?

– Відаць, сама наяўнасць Кашапарава на сцэне правакуе да падобных выкрыкаў, песня гэтая з ім найперш атаясамліваецца. На нашых канцэртах «Вологду» не заказваюць. Але другія «песняроўскія» хіты просяць выканаць, у тым ліку беларускія.

– На Камчатцы хочуць чуць беларускія песні?

– Канешне! І не толькі на Камчатцы – паўсюдна. У нас палова рэпертуару – беларускамоўная. Так і ў часы Мулявіна было. Наша першая пласцінка ў 1972 годзе ўвогуле была цалкам на беларускай мове. Мы пра гэта спецыяльна не думалі, так атрымалася.

– Вы ж родам з Арэнбурга. Як лёгка вам даліся ўсе нашы «звонкія *дзе* і густыя *чаго*»?

– У мяне бабуля гаварыла па-беларуску, бацька ўмеў размаўляць па-польску. Продкі мае з Беласточчыны і Вілейшчыны.

«Мулявін прызначыў мяне адказным за дысцыпліну»

– Адпрацаваўшы ў «Песнярах» – старых і новых – 45 гадоў, вы маеце нейкі асаблівы статус старэйшыны ў калектыве?

– Афіцыйна – не, барані Божа! Мне гэта не патрэбна. Ды і ўсім астатнім таксама. Проста так атрымалася: я старэйшы, нехта малодшы. У мулявінскіх «Песнярах» мы ўсе былі маладыя, бывала, і чаркай злоўжывалі. І Мулявін сказаў: не будзе дысцыпліны – не будзе выніку. І прызначыў Змея (мая мянушка ў калектыве) адказным за дысцыпліну. А ў мяне набор «выхаваўчых» метадаў яшчэ з войска… Мог вельмі жорстка з малодшым пагаварыць, нават да рукапрыкладства некалькі разоў даходзіла.

– За парушэнне дысцыпліны вы маглі ўдарыць калегу?

– Было пару разоў, я ніколі гэтага на афішаваў. Парушальнік быў адзін і той жа, не буду прозвішча называць. Неяк Валера Дайнека ўспамінаў: «Калі Змей дысцыпліну вайсковымі метадамі ўсталёўваў – жах проста быў! А цяпер Місевіч – нармальны, прыемны чалавек». Во – сам Дайнека так сказаў.

– У «Беларускіх песнярах» няма лідара? Але ж нездарма кажуць, што без каманды войска гіне.

– Лідара агульнага ў нас сапраўды няма. Лідар у вакале – Дайнека, у музыцы – і Дайнека, і Аверын, і Максім Пугачоў, і Аляксандр Кацікаў. У кожнага з іх свае моцныя бакі. І барані Божа, каб я іх нечаму вучыў, паказваў, што больш за іх ведаю. Калі спытаюцца – магу сёе-тое парадзіць. Пакапаўшыся ў памяці, нешта згадаць са старой практыкі. На жаль, вакал мой ужо даўно не той. Сцёрся голас, столькі гадоў спяваў...

– Ці былі да «Беларускіх песняроў» нейкія прэтэнзіі з боку вашых былых калег? З-за назвы, з-за таго ж рэпертуару?

– Аднойчы, на самым пачатку, перад выступленнем у Маскве Леанід Барткевіч, не ведаючы, што мы ўжо практычна атрымалі брэнд «Беларускія песняры», напісаў на нас заяву ў міліцыю. Ён проста хацеў выступіць з намі ў адным канцэрце, мы не згадзіліся, а ён нас здаў. І вымушаны былі разбірацца. З таго часу гэты чалавек для мяне не існуе. Дакладней, існаваў да пэўнага года, калі ён спяваў у мулявінскіх «Песнярах».

– Столькі гадоў вы працавалі разам. Крыўдна было?

– Вядома ж, крыўдна. Нейкія дзіцячыя прэтэнзіі – вазьміце і мяне з сабой, а не возьмеце – дык я вам адпомшчу. Сапраўдны мужык на такое не пойдзе.

– Мулявін са Свярдлоўска, вы з Арэнбурга, Ігар Пеня з Астрахані. І менавіта «Песняры» ўзнялі беларускую песню (найперш народную) на вышыню проста касмічную. У вас ёсць нейкае тлумачэнне гэтай з'яве?

– Не чакайце ад мяне сведчанняў, як аднойчы Валодзя прачнуўся, а нехта зверху паказаў яму правільны шлях. Хай ужо рэлігія трымаецца на цудах, мне самому хочацца нейкага рацыянальнага вытлумачэння. Але як растлумачыць творчы дар, які быў у Мулявіна? Кажуць, любы талент – гэта 90 працэнтаў працы. І Валодзя ж працаваў, як вол. Але ёсць яшчэ і шанцаванне, да якога чалавек бывае не гатовы. Мулявін быў гатовы. І яму пашанцавала, што мы ўсе разам сабраліся. Талент і шанцунак – гэта ўжо 99 працэнтаў поспеху.

«Трэба спяваць: «Станіславы не хачу, бо на лаву не ўскачу»

– Я чуў, што Мулявін планаваў стварыць шмат песенных праграм на мовах народаў СССР. Пачаў з беларускай і – забыўся на свае планы.

– Гэта лухта несусветная, якую нават няёмка тыражаваць. Здаецца, яе запусціла Святлана Пенкіна. Мулявіну ў галаву я не мог зазірнуць, мяркую толькі па выніках. Ён усё рабіў, добра абдумаўшы. Доўга выношваў свае задумы, разумеў, якую каштоўнасць мае беларуская народная песня. Помню, як, прыехаўшы ў Мінск, я адразу адчуў розніцу. Мяне здзівіла, што ў народнай музыцы гучаць скрыпкі. Гэта ж Італія, найскладанейшы інструмент! Наяўнасць скрыпкі – гэта ўжо ўплыў заходняй культуры.

– Але «Песняры» адраджалі найперш беларускі народны мелас, вярталі гучанне забытых музычных інструментаў. Здаецца, у вас нават колавая ліра была?

– Была, і не толькі ліра. Бо народныя песні мусілі гучаць пад народныя інструменты. А аўтэнтычная песня не заўсёды магла прайсці на сцэну. Неяк Мулявіну ў Ленінградзе падарылі том народных песняў у запісе фалькларыста Шэйна. Дык там што ні песня – абавязкова з эратычным падтэкстам! Нават «Касіў Ясь канюшыну»! Не кажучы ўжо пра «Хлопец пашаньку пахае, ў яго сошанька крывая…».

– А які ж эратычны падтэкст можа быць у «Касіў Ясь канюшыну»?

– У Шэйна было: «Станіславы не хачу, бо на лаву *не ўскачу*». А мы спявалі – «*не ўсаджу*». Папраўдзі, што называецца, народ… Кнігу тую Мулявін бярог, як зрэнку вока. Калі яе захацеў пачытаць хормайстар Уладзімір Зіневіч, я ледзьве выпрасіў – на ноч. Вывучыўшы фальклор па першакрыніцах, мой сябра прафесар Зіневіч стварыў выдатны гурт «Грамніцы», ён і цяпер існуе, я з задавальненнем слухаю яго ў інтэрнэце.

– «Песняроўскае» выкананне народных песняў многіх проста захапляла. Хачу тут прывесці водгук Ларысы Геніюш, які вам, відаць, на вочы не трапляўся. Муж паэткі Іван Пятровіч паехаў у санаторый пад Віцебскам, а яна паслухала ваш першы дыск і піша яму: «Мяне асабліва захапіла песня «А ў полі вярба пахілёная». Якое ж цуда – гэтыя хлопцы! Народная душа аж дрыжыць на іх вуснах, трапяткая, жывая і вечная. Гэтак ажываюць скарбы, утаптаныя ў жвір прыдарожны». І што вы думаеце? Іван Пятровіч Геніюш уцёк з санаторыя, каб разам з жонкай слухаць «Песняроў»!

– Цікавы факт, я пра яго сапраўды не ведаў. А ведаеце, мы і цяпер спяваем Геніюш – Саша Кацікаў напісаў на яе вершы цэлую праграму. На жаль, у мяне няма цягі да паэзіі. Не, я магу пачытаць, пазахапляцца, але каб сістэматычна вывучаць… А Мулявін вывучаў. І як ён «Песню пра долю» скампанаваў з паэзіі Купалы! Купала быў яго паэтам. Я толькі здзіўляўся: Валодзя на мове не гаворыць, а чытае – як рэпу грызе. І – галоўнае – як разумеў прачытанае!

«Любімай песняй Машэрава была «Александрына»

– Мулявін і «Малітву» з двух розных вершаў скампанаваў. Рэдка бывае, каб песню складалі па кавалках. А як Мулявін геніяльна папраўдзі Купалу – адзін раз спявае «распетаю буду маліцца душой», а другі раз – «распятаю». Адну літару змяніў, а як узбагаціўся сэнс!

– Ну, «Малітва» – гэта вяршыня ў песенным жанры. Там, канешне, Моўчан – малайчына, але такі шэдэўр мог з'явіцца толькі ў творчым саюзе з Мулявіным. Сам Алег, дарэчы, гэта прызнае.

– І яшчэ адна песня стала лёсавызначальнай для «Песняроў». Вы ў сваёй кнізе пішаце, як Машэраў, паслухаўшы на адным з канцэртаў «Александрыну», распарадзіўся: «Усім выканаўцам даць заслужаных артыстаў, а Мулявіну – народнага». Гэта была любімая песня першага сакратара ЦК КПБ?

– Атрымліваецца – так. Хоць мы пра гэта не ведалі. Спачатку Машэраў да нас проста прыглядаўся. Інтэлігентны быў чалавек, адчуваўся ў ім былы настаўнік. Неяк на канцэрце ў філармоніі мы зайшлі да яго ў ложу. Ён размаўляў з намі, як бацька, казаў: «Хлопцы, не злоўжывайце чаркай, не гуляйце, вы маладыя, у вас яшчэ ўсё жыццё наперадзе». Чыноўнікі ведалі пра яго адносіны да нас, і ўжо адно гэта здымала многія праблемы. Тады ж кожны выезд за мяжу – сур'ёзныя гутаркі наверсе, праверкі анкет. Але нас у ЦК дапытвалі хутчэй для фармальнасці, бо ведалі, што Машэраў – за.

– Вас за мяжой успрымалі як беларускі калектыў ці як прадстаўнікоў усяго СССР?

– У далёкім замежжы мы ўспрымаліся як пасланцы Савецкага Саюза, часам і рускімі называлі, як, скажам, у ЗША. А ў Польшчы, напрыклад, нас ведалі як беларусаў. Па-рознаму бывала. Гэта як да нас прыедзе брытанец і скажа: я шатландзец. Але для нас ён усё роўна англічанін... Помню, у Амерыцы ўсе захапляліся: ай, якія ў вас прыгожыя касцюмы! І мы тлумачылі, што гэта – беларускія, з'яўлялася нагода расказаць пра сябе.

«Хочацца сказаць агітатарам за Сталіна: хлопцы, з агнём гуляеце»

– У выдатнай «песняроўскай» праграме «Праз усю вайну» была песня «Возвращение», дзе ў прыпеве гучала: «Выпьем за родину, выпьем за Сталина». Але потым Сталін знік. Па чыёй ініцыятыве?

– Мы гэтую песню і цяпер спяваем. Рэдка, праўда. І вось як яе спяваць – са Сталіным ці без, – я і да гэтай пары не ведаю. І пры Мулявіне не ведалі. Спяваем «са Сталіным» – палове залы, бачым, непрыемна, другая палова крычыць: малайцы! Успрыманне неадназначнае – дзесьці 50 на 50. І Мулявін вырашыў замест слоў пра Сталіна «ла-ла-ла» спяваць. Што мы і рабілі. Хоць, калі быць гістарычна дакладным, у пасляваенны час усе спявалі гэтую песню. Спявалі, каб другі раз не сядзець. І мой бацька не плакаў, калі Сталін памёр. Я гэта памятаю, мне было 8 гадоў.

– Сёння ў Расіі пэўныя сілы зноў узднімаюць Сталіна на катурны, помнікі яму ставяцца.

– Я гэта бачу і не апраўдваю сучасных сталіністаў. Але гэта складаная тэма. Многія гістарычныя асобы вінаваты ў знішчэнні тысяч людзей. Напрыклад, Напалеон, які лічыцца вялікім палкаводцам.

– Ну, Напалеон свой народ усё ж не знішчаў.

– Згодны. Часам хочацца сказаць тым, хто агітуе за Сталіна: хлопцы, з агнём гуляеце. А што атрымаеце на выхадзе? Ах, перамога ў вайне і ўсё такое. Але ў 1945-м перамог чорт чорта. Дык хіба пасля гэтага ён стаў меншым чортам?

– Вы ў Мінску жывяце за 200 метраў ад плошчы Перамогі. Як вы ставіцеся да таго, што на помніку можа з'явіцца імя Сталіна? Беларуская Акадэмія навук палічыла гэта мэтазгодным.

– Я не стаў бы гэтага рабіць. Калі ў гарадскіх улад з'явіліся лішнія грошы, лепш пусціць іх на дзіцячы сад і не бударажыць народ. Вось у Расіі камусьці захацелася Валгаград перайменаваць у Сталінград, дык жыхары супраць. Бітва была і застаецца Сталінградскай, а горад хоча застацца Валгаградам. У Мінску на плошчы Перамогі гарыць Вечны агонь па ўсіх загінуўшых беларусах, чаму там павінна быць імя аднаго чалавека?

«Мы і цяпер кормімся з творчасці Мулявіна»

– Шмат старонак у сваёй кнізе вы прысвяцілі самаму драматычнаму перыяду ў гісторыі «Песняроў», калі калектыў пачаў распадацца. На гэты конт існуе шмат розных версій і меркаванняў. Паводле вашай думкі атрымліваецца, што Мулявін сам справакаваў распад, не справіўшыся з алкагольнай залежнасцю.

– На жаль, гэта канстатацыя факта. Ні ў якім разе не асуджэнне. У Мулявіна ўсё было: талент, голас, пачуццё гумару неверагоднае. Хлопцы слова грубага ад яго не чулі – у адрозненне ад Змея-Місевіча. І вынік быў ашаламляльны! Помню машэраўскія словы: «Займаешся Мінскім аўтазаводам зранку да вечара, а на прыбытак выйсці так цяжка! А «Песняры» нічога не патрабуюць – і мільёны сыплюцца, як з вядра». Нам было прыемна гэта чуць. Але ж такі поспех з неба не падае. Нагрузку Мулявін нёс каласальную! І столькі паспеў зрабіць! Мы і цяпер, я прызнаю гэта, кормімся з яго творчасці.

– А вы неяк дапамагалі Мулявіну справіцца з «зялёным змеем»? Вы ж адказвалі за дысцыпліну ў калектыве. Змей «змея» не спрабаваў перамагчы?

– Спрабаваў, даходзіла да таго, што з рук Валодзі вырываў пляшку… Спачатку ён напіваўся, але выбачаўся перад калектывам. Потым, глядзім, ужо і не выбачаецца. Цяжка пра гэта гаварыць… Мне Мулявін пасля гадоў пятнаццаць сніўся. Мы без яго адпрацавалі сотні канцэртаў, ён з намі ўжо не мог ездзіць. Хоць мы Валодзі трэць заробленага сумленна аддавалі. Але атмасфера ў калектыве была… Я ледзь дачакаўся пенсіённага ўзросту, каб сысці.

– І чым вы займаліся, сышоўшы?

– Гандлем. Пенсію мне далі 70 долараў, як можна было выжыць? Хоць тагачасныя 70 значылі больш, чым сённяшнія 150. А тады і кватэру пасля разводу я пакінуў жонцы, жыў у інтэрнаце. Машынамі гандляваў, круціўся неяк. А тут ізноў мода на ВІА пайшла. Мне з Масквы тэлефануе Шурык Дзямешка, з Нью-Ёрка – Лёня Барткевіч. Маўляў, давай паспрабуем свой калектыў стварыць. Тады ўжо Пенкіна рэжысёрам пры Валодзі была. Пры нас яна на першыя ролі не прэтэндавала, мы лёгка заганялі яе ў куток. І вось мы з хлопцамі збіраемся ў маім офісе, абмяркоўваем сітуацыю. Мулявіну нехта пра нашы сходкі расказаў, і пачаў ён хлопцаў зацісaskаць. Ігара Пеню звольніў. Што і прыспешыла наша рашэнне.

– Аб стварэнні «Беларускіх песняроў»?

– Ну так. Спачатку мы з Кацікавым у Маскву на разведку паехалі. Потым Дайнека і Пеня ехалі на аўто, трапілі ў аварыю і моцна разбіліся. Пеня хутка акрыяў, а без Дайнекі мы месяцы тры-чатыры працавалі.

– У вас ёсць сталая база ў Маскве?

– Адміністрацыя ёсць. Да апошняга часу мы арандавалі студыю, але стала дорага ўтрымліваць. Ды і студыі цяпер – на кожнай вуліцы. Кватэрныя пытанні ва ўсіх вырашаны па-рознаму. Нехта здымае жыллё, нехта прыкупіў, я па-ранейшаму жыву ў Мінску. Але пакуль мы ў Расіі запатрабаваны, будзем там працаваць.

– Вам хутка 74 гады. Дай Божа вам творчага даўгалецця, але калі сітуацыя зменіцца да горшага, як будзеце жыць на 300 рублёў?

– Як усе. Хіба я адзін такі?

«Найлепшае месца на свеце – лецішча ў Астрашыцкім Гарадку»

– Хто вас сустракае ў Мінску пасля гастроляў?

– Вольга – другая жонка. Агульных дзяцей у нас няма, Вользінага сына я фактычна гадаваў. Ад першага шлюбу ў мяне дачка, жыве ў Англіі, балетам займаецца. Нарадзіла мне ўнука Майкла, ён ужо ва ўніверсітэце вучыцца. І тут унучка нарадзілася. Так што я двойчы дзед. А першую жонку нядаўна пахаваў. Яны адна за адной сышлі – жонка і любімая цешча, маці Вольгі.

– У кнізе вы напісалі, што найлепшае месца на свеце для вас – лецішча ў Астрашыцкім Гарадку. Відаць, не адзін вы так лічыце, паколькі Мікалай Лукашэнка вучыцца ў мясцовай школе.

– Месца там сапраўды шыкоўнае. Ад майго лецішча да рэзідэнцыі, дарэчы, зусім блізка. Як толькі прэзідэнт там з'явіўся, правялі гарадскія тэлефоны, дарогі зрабілі. Але самае вялікае дасягненне – зладзеі перасталі лазіць па лецішчах. Дарэчы, там шмат хто ўчасткі атрымліваў – Ігар Лучанок, той жа Мулявін. Але засталіся нямногія.

– У рэпертуары «Песняроў» быў і купалаўскі «Курган», дзе князь, звяртаючыся да гусляра, казаў: «Запяеш да душы, дасі ўцехі гасцям – поўны гуслі насыплю дукатаў». А той бясстрашна адказваў: «Гуслям, княжа, не пішуць законаў». У адносінах «мастак – улада» вам такая пазіцыя блізкая?

– Я з рознымі адносінамі збоку ўлады сутыкаўся – 45 гадоў на сцэне. Мне найбольш блізкае стаўленне Машэрава – ён дапамагаў нам, не ўмешваючыся ў творчы працэс. Разумееце, у эстрадных выканаўцаў амаль заўсёды ёсць гнільца нейкая. Больш высокае мастацтва менш залежнае ад улады, а эстрадка грашыць гэтым: «чаго пажадаеце?». З тых, каго я ведаў асабіста, хіба адзін Мулявін у гэтым сэнсе быў абсалютна незалежным чалавекам. Таму ён і вялікі творца, геній, як і купалаўскі гусляр.

ПРЫВАТНАЕ ЖЫЦЦЁ

«Гледзячы на чужы «ідэальны свет», вельмі лёгка страціць веру ў сябе»

*Сусветна вядомая мадэль і маці траіх дзяцей беларуска **Кацярына Даманькова** патлумачыла, чаму ў сацыяльных сетках ніколі не друкуе фотаздымкі сваіх дзяцей.*

«Мае падпісчыкі ведаюць, што я ніколі не паказваю твары сваіх дзяцей, – *гаворыць Кацярына.* – Для мяне гэта пытанне не толькі бяспекі, але таксама павагі асабістых межаў дзіцяці. Яны цяпер вельмі маленькія і могуць нават не ведаць, што ў маім профілі з'яўляюцца фатаграфіі або відэа з імі. Але дзіця – гэта, несумненна, асоба, і яно само павінна прымаць рашэнне, з'яўляцца ў сацыяльных сетках ці не. Вядома, не ў тры гады і не ў пяць, а калі падрасце. Не выключана, што дзеці могуць убачыць у інтэрнэце нейкае відэа пра сябе, якое замілоўвае бацькоў, але не падабаецца ім самім, – гэта парушыць іх межы.

Я не дзялюся ў сацсетках нейкімі патаемнымі асабістымі гісторыямі. Усё, што тычыцца маёй сям'і, адносін з мужам застаецца за рамкамі Instagram, гэта мая зона камфорту. Грань у кожнага свая і залежыць ад мэты, якую ставіць чалавек: хтосьці выкладвае пасты для ўласнага задавальнення, хто-небудзь хоча здабыць папулярнасць. Гэта выключна асабісты выбар».

Дарэчы, Кацярына Даманькова не баіцца выглядаць недасканалай у вачах старонніх людзей.

«З самаацэнкай у мяне ўсё добра, я сябе люблю, паважаю, ведаю, чаго я вартая, – *гаворыць вядомая мадэль*. – Гэтая ўнутраная гармонія дазваляе мне знаходзіцца ў гармоніі з навакольным светам. Мая самаацэнка стабільная: яна не змяняецца з-за таго, што я сёння неяк не так выглядаю, ад таго, што ў мяне пасля родаў цэлюліт ці мне нешта не падабаецца ў маім целе. Гэта ўсё толькі дапамагае зразумець, над чым трэба папрацаваць, – вось такое здаровае прыняцце сябе.

Мяне не страшыць усведамленне таго, што я магу быць недасканалай у чыіхсьці вачах. Я маю права не адпавядаць ідэалу, прачнуцца з мяшкамі пад вачыма, не прадумваць да дробязяў свой вобраз, быць сумнай ці маўклівай... Вельмі важна, каб жанчыны гэта разумелі.

Зараз на жанчыну аказваецца вялікі ціск, мы арыентуемся на карцінкі, а не на рэальных людзей. Гледзячы на такі чужы «ідэальны свет», вельмі лёгка страціць веру ў сябе...»

Галіна РУТ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
19 САКАВІКА 2019 г.

БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ!

Наталья НАГОРСКАЯ,
заведующая эндоскопическим отделением медицинского центра «ЛОДЭ»:

«Эндоскопию не заменит ни рентген, ни УЗИ»

Заболевание легче предупредить, чем лечить, – истина, которую знают все. Но некоторые диагностические процедуры многие из нас не хотят делать из-за опасения, что это неприятно или слишком болезненно и даже травматично. Например, глотать зонд или делать колоноскопию. Но именно эти эндоскопические исследования, настаивают медики, позволяют увидеть изнутри наш желудок, кишечник и другие отделы пищеварительного тракта и помочь вовремя диагностировать многие заболевания.

Можно ли избежать неприятных ощущений при гастро- или колоноскопии? Есть ли альтернативные методы исследования желудочно-кишечного тракта? Что такое капсульная эндоскопия? Наш собеседник – заведующая эндоскопическим отделением медицинского центра «ЛОДЭ» ***Наталья НАГОРСКАЯ.***

«Доктор все сделает сам!»

– Прежде всего хочу отметить, что гастроскопия – осмотр верхних отделов желудочно-кишечного тракта – никогда не была болезненной процедурой, – *отмечает Наталья Витальевна.* – Гастроскопия – неприятное исследование, но терпимое, а с годами ввиду усовершенствования аппаратуры, с улучшением опыта работы врачей оно становится более комфортным. Лет 20–30 назад, когда эндоскопия только начинала развиваться, приходилось работать на жестком оборудовании, эндоскопы были толще в диаметре, сейчас аппараты стали более эластичные, мягкие, легко проходят анатомические изгибы. Современное оборудование и высокая квалификация специалистов позволяют провести это исследование с минимальным количеством неприятных ощущений.

Но у человека все равно сохраняется большой страх, что в его организм через самые чувствительные зоны вводится инородное тело, ему непросто заставить себя «проглотить» пусть даже очень тонкий и гибкий «шланг», он не может побороть этот страх. Хотя ему и не нужно глотать.

К сожалению, гастроскопия ассоциируется с укоренившимися в нашем сознании стереотипами: «глотнуть зонд», «протолкнуть зонд». Это неправильные термины. При данном исследовании от пациента ничего не требуется, кроме как правильно дышать и внимательно слушать врача. Хороший специалист все сделает сам для того, чтобы процедура прошла без неприятных ощущений.

– Наталья Витальевна, а какие есть показания для гастроскопии? Человек может сам решить, что ему надо исследовать себя изнутри, или все же должно быть направление врача?

– Конечно, человек не приходит с улицы, потому что вдруг решил себя проверить. Как правило, это пациенты с какими-то жалобами: изжога, отрыжка, тяжесть или боли в области желудка… Или пациенты, которых направляют различные специалисты, часто даже при отсутствии жалоб. Гастроскопия не требует специальной подготовки, достаточно перед процедурой не есть и не пить 6 часов, и, конечно, она выполняется чаще, чем, например, колоноскопия – обследование толстой кишки.

– Выполняя гастроскопию, врач-эндоскопист видит все болезни?

– Что значит болезни? Он видит то, что происходит со слизистой, сосудистые аномалии. Современная аппаратура позволяет достигать очень высокой степени визуализации. Мы работаем на аппаратах, у которых есть функция NBI – это специальный свет, который позволяет выявлять минимальные изменения участков слизистой. Конечно, такая аппаратура значительно улучшает качество осмотра.

Очень часто выявляем эзофагиты – воспаления в пищеводе, которые требуют очень кропотливого лечения. Если оставить это состояние без внимания, то клетки могут переродиться. Один из симптомов эзофагита – изжога, на которую не всегда обращают внимание, но которая может сигнализировать о серьезной проблеме. При гастроскопии выявляются гастриты, язвы, полипы, эрозии. Минимальный дискомфорт в системе пищеварения должен заставить человека обратиться за консультацией. Чем раньше обнаружим проблему, тем быстрее начнем ее лечить.

«После 40 лет колоноскопию нужно пройти обязательно…»

– Сегодня очень много аргументов звучит за проведение колоноскопии. Онкологи, например, говорят, что колоноскопия – один из наиболее верных способов профилактики злокачественных образований в толстом кишечнике.

– Да, цель этого исследования – как можно ранее выявить заболевания, рискующие перерасти в опухоль. Важна диагностика воспалительных, фоновых заболеваний, которые потом могут перерождаться в онкозаболевания.

– И как часто именно с такими профилактическими целями надо выполнять колоноскопию?

– Колоноскопия выполняется по показаниям, когда у человека есть какие-то жалобы и его на исследование направляет гастроэнтеролог, гинеколог или другой специалист.

Возраст после 40 лет также является показанием для колоноскопии, если человек ни разу не выполнял это исследование. То есть после 40 нужно пройти его обязательно, даже если человека ничего не тревожит.

– Но колоноскопия достаточно болезненный метод диагностики…

– Нет, не обязательно. У некоторых пациентов в связи с анатомическими особенностями, наличием в анамнезе перенесенных операций данная процедура вызывает болезненные ощущения. В таких случаях на помощь приходит внутривенная анестезия, которая позволяет пациенту уснуть на несколько минут. Пока он спит, выполняется колоноскопия, и он, во-первых, ничего не чувствует, во-вторых, проснувшись, ничего не помнит об этом исследовании. В каждом случае подбирается и дозировка, и препарат, и комбинация препаратов. Имеет значение возраст, вес, возбудимость пациента и т.д. В нашем центре есть изолированное помещение, куда мы направляем пациента после выполнения исследования под анестезией, там он находится в безопасности, под наблюдением врача.

Это обеспечивает комфортное проведение процедуры, пациенты даже не помнят, как проходило исследование.

– А насколько эндоскопические методы исследования рискованные? Как часто случаются осложнения?

– Если исследование выполняется квалифицированным врачом-эндоскопистом, то риск возникновения таких грозных осложнений, как перфорации или кровотечение при биопсии, незначительный. Но, к сожалению, никто не застрахован, это может быть непредвиденно, если есть выраженный значительный процесс в желудке или кишке. И гастроскопия, и колоноскопия – это инвазивные методы диагностики, это сложные медицинские вмешательства. Наши специалисты это понимают, поэтому подходят к данным видам исследования с большим вниманием и осторожностью.

«От биопсии будет зависеть, как лечить пациента»

– Наталья Витальевна, а что такое капсульная эндоскопия? В Беларуси некоторые центры предлагают и такой вид диагностики.

– Это метод исследования тонкого кишечника, который не виден ни при гастро-, ни при колоноскопии. Это технически очень высокий уровень обследования. Пациент, как большую таблетку, глотает видеокапсулу, которая естественным путем проходит по пищеводу, желудку, двенадцатиперстной кишке, тонкому, толстому кишечнику и автоматически делает цветные снимки. Заряда хватает на 9–10 часов работы капсулы. Все это время пациенту не надо находиться рядом с врачом, снимки автоматически передаются на записывающее устройство, которое располагается в специальном жилете, который пациент надевает. По окончании исследования видеокапсула выходит из организма естественным путем, а видеоинформация с записывающего устройства переносится на монитор и потом изучается врачом.

– Получается, это самый безболезненный метод диагностики?

– В принципе, да. И при этом очень информативный. Например, все пациенты, которым в «ЛОДЭ» делали капсульную эндоскопию, были из числа тех, кто долго ходил по врачам и не мог выяснить причину болей в животе. А этот метод диагностики помог. Оказалось, что причина болей была в тонком кишечнике. Он при традиционной эндоскопии оставался неосмотренным: гастроскопия позволяет осмотреть верхний отдел желудочно-кишечного тракта (пищевод, желудок, двенадцатиперстную кишку), колоноскопия – нижний отдел (толстую кишку).

Капсула – это тоже эндоскопия. Для ее проведения также требуется специальная подготовка кишечника, как и при колоноскопии.

Капсульная диагностика – это, конечно, большой шаг в диагностике. Но он, например, не дает возможности взять биопсию. А сейчас при проведении гастроскопии, скажем, в желудке мы обязательно берем биопсию, потому что микроскопическая оценка состояния слизистой помогает лечить ряд невидимых патологий. Даже некоторые гастриты верифицируются только с помощью биопсии. От биопсии будет зависеть, как лечить пациента, будет зависеть кратность его визитов к врачу, в том числе и к эндоскописту.

– Выходит, альтернативы у эндоскопических методов нет?

– Это абсолютно уникальные и точные методы диагностики. Это осмотр слизистой изнутри, который не заменит ни рентген, ни УЗИ. Мы не можем даже их сравнивать. Это абсолютно разные методы диагностики, которые друг друга дополняют. И если УЗИ поставит вопрос, то эндоскопия – точку.

Мария ЭЙСМОНТ.

ДАЛЁКАЕ–БЛІЗКАЕ

Як савецкі лейтэнант-памежнік збег з «імперыі Сталіна»

Раніцай 24 лютага 1928 года памежны нарад польскага Корпуса аховы памежжа (КАП) са здзіўленнем убачыў савецкага афіцэра на кані, які перасек лінію мяжы і накіраваўся ў іх бок. *«Не страляць! Правядзіце мяне да вашага камандзіра»,* – выкрыкнуў парушальнік мяжы. Праз некаторы час «госць з усходу» сядзеў перад начальнікам польскай стражніцы і даваў паказанні.

Кім быў гэты таямнічы «перабежчык» і што ён прынёс на польскі бок?

Багаты ўлоў польскіх памежнікаў

Выпадкі пераходу жаўнераў савецкай памежнай аховы на польскі бок у міжваенны час былі даволі частымі. У асноўным на такі крок ішлі радавыя чырвонаармейцы. А вось зімовым ранкам 1928 года «рыжскі кардон» паміж знакамі №№1275 і 1276 перайшоў... лейтэнант, намеснік камандзіра 14-й заставы 4-й камендатуры 18-га памежнага атрада НКУС БССР у Жыткавічах **Аляксандр Цімафеевіч Дзямідаў** *(на здымку)*. На момант «здрады» афіцэру было ўсяго 23 гады.

У штабе 5-й брыгады КАП у Лахве (сёння Лунінецкі раён Брэсцкай вобласці) савецкага памежніка дапыталі. Аказалася, што лейтэнант прыйшоў на польскі бок не «пусты». У Львоў і Варшаву тут жа паляцелі тэлеграмы-маланкі. У адной з іх, у прыватнасці, адзначалася: *«Раніцай 24 лютага гэтага года на ўчастку 18 батальёна КАП перайшоў мяжу савецкі афіцэр. Пасля допыту на мяжы ён будзе адасланы ў распараджэнне Экспазітуры V Другога аддзела Генеральнага штаба».* У іншай дэпешы было сказана: *«Савецкі афіцэр прынёс наступныя матэрыялы: 1.Часовы расклад службы савецкай памежнай аховы войскаў АДПУ на 1927 год, №3481; 2.Расклад унутранай службы войскаў АДПУ за 1924 год; 3.Апісанне ручнога кулямёта «Максім-Токараў», №2916; 4.Кнігу «Вывучэнне вопыту дзяржаўнай мяжы і ўчастка 14-й заставы 4-й камендатуры за 1927 год»; 5.Розныя сакрэтныя дакументы 14-й заставы 4-й камендатуры 18-га памежнага атрада за 1928 год. Усяго 106 старонак. Гэтыя дакументы, а таксама асабістыя рэчы разам з Дзямідавым, а таксама яго дэкларацыяй пра добраахвотны пераход мяжы ў Польшчу і жаданне застацца на пастаяннае жыхарства ў Польшчы адпраўляю камандаванню 17-га батальёна КАП у Давыд-Гарадку з мэтай перадачы дэкларацыі савецкім прадстаўнікам на сумеснай Камісіі па вырашэнні памежных пытанняў».*

Дыверсанты ў Мінску і структура савецкіх памежных атрадаў

Увесь гэты час маладога савецкага афіцэра падрабязна дапытвалі, верагодна, баючыся, што савецкі бок запатрабуе вярнуць перабежчыка. На допытах Дзямідаў трымаўся ўпэўнена і адказваў на ўсе пытанні польскіх следчых. Так, падчас адной з «размоў» лейтэнант заявіў, што неаднаразова ездзіў у Мінск на «стажыроўкі» і, паводле яго дадзеных, у сталіцы БССР існуе адмысловы аддзел АДПУ, які падрабязна вывучае магчымасць дыверсійнай дзейнасці на тэрыторыі Польшчы. Пры гэтым да супрацоўніцтва з гэтым аддзелам прыцягваліся ў тым ліку і дэзерціры з Войска Польскага, якія збеглі на тэрыторыю БССР. Аснову дыверсійных атрадаў складалі чырвонаармейцы і супрацоўнікі савецкай разведкі, якія валодалі польскай мовай і выдатна арыентаваліся на мясцовасці.

Падчас іншага допыту перабежчык паведаміў асаблівасці функцыянавання 18-га памежнага атрада. Характарызуючы, напрыклад, начальніка атрада Івана Стабіна, савецкі лейтэнант даў падрабязнае апісанне знешнасці свайго былога камандзіра, а таксама асаблівасцяў яго працы. *«Стабін патрабавальны, але справядлівы. Праводзячы інспекцыі, ён прыязджае на кожную заставу па разе на чатыры месяцы. У камендатурах начальнік атрада бывае раз на два-тры месяцы. Яго жонка – латышка, 25 гадоў. Упаўнаважаным сакрэтна-аператыўнай часці з'яўляецца Крэс, у пятліцах два квадраты (лейтэнант). Папярэдне ён працаваў на кантрольна-прапускным пункце. Штаб 17-га памежнага атрада знаходзіцца ў Цімкавічах у новапабудаваных казармах. Будынкі драўляныя, пакрытыя дранкай. Вайсковы гарадок складаецца з некалькіх будынкаў. Ёсць там дом для афіцэраў і іх сем'яў, другі будынак – чырвонаармейскія казармы, трэці – штаб памежнага атрада, чацвёрты – турма, пяты – стайня. Штаб 3-й камендатуры 17-га памежнага атрада знаходзіцца ў фальварку Вызна. У будынку знаходзіцца камутатар. Шыфры для тэлефонных апаратаў змяняюцца кожныя два тыдні. 14-я застава 18-га памежнага атрада знаходзіцца ў вёсцы Глушкавічы ў былым доме папа. Пры заставе ёсць стайня, склад, лазня і сталовая. Побач з заставай акопы, якія накіраваны ў бок мяжы. Савецкія памежнікі ўзброены «трохлінейкамі», звычайна чырвонаармеец мае па 30 патронаў. На некаторых заставах камандаванне выдае радавым па 60 патронаў. Кожны жаўнер мае па два падсумкі ці адзін падсумак і патранташ. Чырвонаармейцы, якія ідуць на патруляванне мяжы, атрымліваюць па адной аба-рончай гранаце ўзору 1914 года. Камандзіры ўзброены рэвальверамі «Наган». Для патрулявання мяжы звычайна выкарыстоўваюцца пешыя і конныя патрулі. Кожная застава мае свой план аховы мяжы. Камандзіры застаў з канца 1926 года павінны весці кнігу «Вывучэнне вопыту аховы мяжы», у якой афіцэры запісваюць усе асаблівасці аховы мяжы на сваім участку. Падрыхтоўка жаўнераў адбываецца ў «вучбатах». На заставах у асноўным кулямёты «Максім», аднак ёсць і французскія «Шашо», а таксама амерыканскія «Томпсаны»,* – адзначалася ў пратаколе допыту лейтэнанта Дзямідава, праведзеным польскімі памежнікамі ў Давыд-Гарадку.

Што далей?

Малады савецкі афіцэр-перабежчык стаў сапраўднай знаходкай для польскай разведкі, і гэта вельмі непакоіла савецкае памежнае камандаванне. Вось што адзначалася ў лісце польскіх ваенных, накіраваным у сакавіку 1928 года з Лахвы ў Варшаву: *«Пабег Дзямідава выклікаў сапраўдны перапалох у 18-м памежатрадзе. Яго начальнік цісне на польскі бок, каб Дзямідаў асабіста ўдзельнічаў у працы змешанай памежнай камісіі і ў акрэсленым імі пункце (на рацэ Случ) паміж памежным пераходам Мікашэвічы--Жыткавічы. Гэтая справа ўжо абмяркоўвалася на пасяджэнні змешанай камісіі 2 сакавіка. Дзеля таго каб пазбегнуць эксцэсаў, лічу немэтазгодным асабісты ўдзел Дзямідава ў працы камісіі. Ці магчыма было б зрабіць так, каб Дзямідаў быў прадстаўлены на камісіі, але на ўчастку зусім іншай памежнай брыгады?»* У лісце ад 12 сакавіка 1928 года адзначалася: *«Камісія, на якой будзе прадстаўлены Дзямідаў, павінна адбыцца на тэрыторыі Польшчы, а не на мяжы. У якасці месца прапаную Ракітна. Не трэба ісці на саступкі бальшавікам і на іншыя камбінацыі. Дзеля правядзення камісіі павінна хапіць ліста ад Дзямідава. Усе грашовыя кошты бярэ на сябе Экспазітура (аддзел польскай разведкі ў Львове)».*

З дакументаў, якія сёння захоўваюцца ў Цэнтральным вайсковым архіве Польшчы, можна зрабіць выснову, што польскі бок высока цаніў перабежчыка. *«Інтэлектуальны ўзровень гэтага чалавека дастаткова высокі. Трэба выкарыстаць гэты момант»,* – адзначалася ў адным з дакументаў. 27 сакавіка 1928 года на імя начальніка Экспазітуры V Генеральнага штаба Войска Польскага прыйшла тэрміновая дэпеша, у якой падкрэслівалася: *«Патрабуем як мага хутчэй накіраваць у распараджэнне Другога аддзела Генеральнага штаба (разведкі) усе дакументы, якія прынёс афіцэр савецкай памежнай аховы Аляксандр Дзямідаў. Адначасова рэкамендуем накіраваць гэтага чалавека ў Варшаву з мэтай выкарыстання яго цэнтральнымі ўстановамі».*

«Польскі гастарбайтар»

У савецкіх улад так і не атрымалася вярнуць Аляксандра Цімафеевіча Дзямідава на тэрыторыю БССР. Ужо ў красавіку 1928 года былому памежніку зрабілі польскі пашпарт №423145, з якім ён накіраваўся ў консульства Аргенціны ў Варшаве. У графе «Прафесійная дзейнасць» анкеты на атрыманне аргенцінскай візы былы савецкі памежнік адзначыў: «селянін». Мэта выезду за акіян гучала банальна: «працоўная эміграцыя».

18 красавіка 1928 года з Варшавы ў Львоў прыйшла тэлеграма з наступным тэкстам: *«Інфармую, што пан Аляксандр Дзямідаў выехаў з Гдыні ў Аргенціну 14 красавіка на борце карабля «Алманзора».*

Далейшы лёс савецкага памежніка, які збег з «імперыі Сталіна», невядомы. Магчыма, ён ператварыўся ў звычайнага эмігранта з Другой Рэчы Паспалітай, а яго нашчадкі па сённяшні не ведаюць, як іх продак аказаўся ў Лацінскай Амерыцы.

Пабег лейтэнанта Дзямідава стаў вялікай праблемай для савецкіх улад. Ім прыйшлося ўносіць значныя змены ў функцыянаванне памежнай аховы на ўчастку савецка-польскай мяжы, якую ахоўваў 18-ы памежны атрад. Дарэчы, тады ж начальнік атрада Іван Стабін быў зняты са сваёй пасады і заменены іншым афіцэрам.

**Ігар МЕЛЬНІКАЎ,
кандыдат гістарычных навук.**

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Николай ГАМЗА: «Как врач я первым в Минске принимал Эдуарда Малофеева…»

ЛИЧНОЕ ДЕЛО

***Николай ГАМЗА.** Профессор, отличник образования, заслуженный тренер РБ.*

Закончил лечебный факультет Минского государственного медицинского института, трудился в Республиканском врачебно-физкультурном диспансере.

Более 30 лет работал заведующим кафедрой спортивной медицины в Белорусском государственном университете физкультуры, деканом факультета заочного обучения и факультета оздоровительной физической культуры и туризма…

Возглавлял медицинскую комиссию НОК и федерацию спортивной медицины Беларуси. Работал с национальной сборной по легкой атлетике, в комплексной научной группе – со сборной СССР по барьерному бегу, хоккеистами….

– Николай Александрович, в 1990-е годы, когда Беларусь стала независимой, как развивалась у нас спортивная медицина? Времена ведь были непростые…

– В Беларуси в этой области всегда были сильные специалисты. Вообще, спортивная медицина начала развиваться у нас с 1948 года, так что в прошлом году отметили 70-летний юбилей.

Сначала был врачебно-физкультурный диспансер, его возглавлял известный практик и ученый Василий Коваленко. Затем эту должность 25 лет занимал Константин Забаровский. Его борцы знаете, как называли? Папа Костя. По характеру Коваленко и Забаровский были абсолютно разные люди. Первый – жесткий и требовательный, второй тоже требовал, но был более корректный. И в то время наш диспансер был одним из лучших в СССР! В Беларуси были классные кадры, работали врачи-практики.

А в 1990-е, безусловно, приходилось непросто. Мы получали копейки, но, как кто-то сказал, оставались людьми совести. И работали на совесть.

– Наверняка такие специалисты были востребованы и за рубежом. Не было желания поработать за границей?

– Однажды, когда был в Москве, зашел в спорткомитет, и там на самом деле сказали, что нужен специалист на работу за рубеж. Но я не поехал. Ректор Белорусского института физкультуры мне прямо сказал: «Какая заграница?! Дома некому работать».

– Работы дома и на самом деле хватало?

– Через меня прошло очень много спортсменов: легкоатлеты, хоккеисты, футболисты… Я, кстати, в 1962 году первым принимал как врач Эдуарда Малофеева, когда тот приехал в Минск. Помню, приходит ко мне 20-летний Эдик. Щегол такой, красавчик-парень! Спрашиваю у него: «Надолго, молодой человек, собираетесь в Минске задержаться?» А он отвечает: «Не переживайте, останусь, если будут доверять играть».

Я тогда проводил осмотр футболиста как врач-терапевт и могу сказать, что физические и функциональные данные у Малофеева были просто отменные! Да и вообще умный парень. Пушкина свободно читает, Есенина… А какие речи говорил! Заслушаешься. Учился здорово и получил диплом №1 Высшей школы тренеров СССР.

Нынешний тренер сборной Беларуси по футболу Игорь Криушенко и еще один футбольный специалист Юрий Вергейчик тоже учились неплохо. А затем я как-то принимал экзамен у сына Вергейчика, он тоже сейчас в футбол играет. Говорю ему: «Да-а, Кирилл, далеко тебе до отца».

– Это вы про учебу? А вот именитый Александр Медведь, который долгое время работал на кафедре физвоспитания в Университете информатики и радиоэлектроники, рассказывал мне, что сейчас поколение «пошло какое-то хилое».

– Так об этом неоднократно говорил и заслуженный тренер СССР по акробатике Михаил Ильич Цейтин. Раньше, когда мы тестировали студентов-спортсменов, давали им очень даже приличные нагрузки. Сейчас, к сожалению, такого нет, потому что боимся, что человек их не выдержит.

– Где-то прочитал, что в России в позапрошлом году 211 человек умерли на занятиях физкультурой.

– У нас тоже есть такие случаи. Я, кстати, не так давно настоял, чтобы в университете читали лекцию «Внезапная смерть при занятиях физкультурой и в спорте». И уже ее читаем.

Когда человек умирает при занятиях физкультурой или спортом, общество настораживается. Мол, какой же это здоровый образ жизни, если человек от такого образа на тот свет отправился? Но надо понимать, что спорт сейчас стал абсолютно другим.

Когда в 1960-е годы начинали говорить о патологии у спортсменов, это встречали в штыки. Но это было. А сейчас, когда нагрузки для спортсменов выросли в разы, то и патологий стало больше. Раньше действительно у всех спорт ассоциировался исключительно со здоровьем, но это же далеко не так. Поэтому сегодня спортивная медицина и должна быть на высоком уровне. А такого я пока не вижу.

– Многие спорят: правильно ли сделали, что в Беларуси НИИ физкультуры и спорта и центр спортивной медицины объединили в Республиканский научно-практический центр спорта?

– На мой взгляд, это правильное решение. Для небольшой страны содержать два таких учреждения накладно, ведь цель у них одна: в спорте – помочь спортсмену и тренеру в достижении высоких результатов, в физкультуре – оздоровить население.

Мне это объединение напоминает Всесоюзный научно-исследовательский институт физической культуры. Это была мощная организация, работавшая на весь Союз, и ее разработками пользовались не только в СССР.

У нас тоже есть способные организаторы, знаменитые тренеры, великие спортсмены и талантливые врачи. Но главное, чтобы в руководстве центра были настоящие профессионалы в области спорта, медицины.

А сейчас кто только не несет знания по спортивной медицине не только в массы, но и в системе высшего образования! Биологи, санитарные врачи, люди с базовым физкультурным образованием и другие. Возможно, у них не получилось в основной специальности, на подготовку по которой государство потратило много средств, но при чем здесь спортивная медицина?

Вообще, человек, который собирается работать в этой области, должен перво-наперво закончить лечебный или педиатрический факультет Медицинского университета и стать полноценным врачом. Затем пройти переподготовку по спортивной медицине в Белорусской медицинской академии последипломного образования, возможно, усовершенствование по кардиологии, травматологии, клинической фармакологии, диетологии. И также получить второе образование в Университете физкультуры по тренерской или оздоровительной физкультуре. Теория – это одно, а умение и навыки – совсем из другой оперы.

Я студентам всегда привожу пример футболиста Евгения Ловчева, который раньше играл за московский «Спартак». Ловчев славился тем, что был очень режимный парень. Сам приходил в лабораторию на аппарат, на котором можно определить уровень работоспособности. Женя всегда знал этот уровень, не перенапрягался и не превышал его. Так и сегодня спортивный врач должен в первую очередь определить предел возможностей каждого спортсмена.

– Качественная фармакология – тоже, наверное, большая проблема для Беларуси?

– Есть такая дисциплина, как клиническая фармакология, и мне кажется, что именно этого нам не хватает. Это очень тонкая наука.

Но сегодня в плане фармакологии Беларусь на порядок отстает от мировых технологий. С одной стороны, это область, где сегодня в мире крутятся огромные деньги, с другой – фармакологические службы стимулируют развитие медицины. И к этому надо больше подключать врачей.

– Николай Александрович, на ваш взгляд, каковы перспективы развития спортивной медицины в Беларуси?

– Думаю, все у нас будет хорошо, если, как я уже говорил, работать в том же научно-практическом центре спорта будут квалифицированные педиатры, терапевты, кардиологи, травматологи и диетологи… Тем более что центр не так давно возглавила врач-лечебник Ирина Малёваная.

Я всегда привожу в пример Забаровского, которого спортсмены уважали и любили. Потому что он был Профессионалом с большой буквы. Традиции у нас хорошие, надо просто их продолжать…

Алесь СИВЫЙ.

ФУТБОЛ

Хто згуляе ў паўфінале?

Вызначыліся ўсе паўфіналісты Кубка Беларусі па футболе.

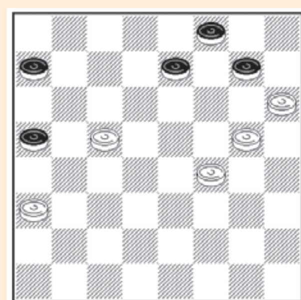
У паўторных матчах 1/4 фіналу салігорскі «Шахцёр» перамог бабруйскую «Белшыну» – 1:0 (першая гульня – 5:0), мінскае «Дынама» прайграла «Слуцку» – 0:1 (2:0), «Іслач» з Мінскага раёна мінімальна выйграла ў барысаўскага БАТЭ – 1:0 (1:1), а гомельскі «Лакаматыў» саступіў «Віцебску» – 1:2 (1:0).

У паўфінале згуляюць «Шахцёр»–«Іслач», «Дынама»–«Віцебск».

ШАШКІ

Добрая традыцыя

Стала добрай традыцыяй, што ў чэмпіянаце Беларусі па-за конкурсам удзельнічаюць замежныя аматары шашачнай кампазіцыі. У мінулым выпуску мы паведамлялі пра поспех літоўскага майстра **Рымаса Мацкявічуса** ў чэмпіянаце мінулага года. На чэмпіянат гэтага года ён першы даслаў свае кампазіцыі, і мы з задавальненнем знаёмім нашых чытачоў з яго цікавымі творамі.

№1 **Белыя:** a5, a7, e7, f8, g7 (5).
Чорныя: a3, c5, f4, g5, h6 (5).
e5(ef6**A**), e7(f4), f8(g3), b4, b6, h4 x. **A**(b4), gf6(f4), d8(g3), e7, c5(h2), ab4(g1**B**), a5, c7 x. **B**(b6), a7, bc5 x.

№2 **Белыя:** a1, a3, a7, c1, e3, f2, f4, g3 (8).
Чорныя: a5, c3, c5, d4, d6, e5, e7, g7, h2, h4 (10).
b4, c5, h6, e3(cb2), c3, b8(hg3, e3), f4, f6(b4), g7(c3), h8(ab2, d2), c3, c5 x.

№3 **Белыя:** шашкі d2, d4, e3, g1, дамкі b8, c1 (6).
Чорныя: шашкі b4, b6, c7, d6, e7, f2, g3, g5, g7, h8 (10).
c3, e3, f8(f6**A**), a7(h2), g7, e5, g1x. **A**(g7), h6(h2), e5,g3, a7 x.

№4 **Белыя:** шашкі a7, дамкі g3, g5 (3).
Чорныя: шашкі a3, b4,c5, d4, d6, e5 (6).
b8(bc3**A**), g3-h4(ab2**B**), f4, b4, a1x. **A**(dc3), f6, a1(h6**C**), e1(g5), a5(d4), h4, c3, g5(c3), c1 x. **B**(b4), f4, e7/f8(d2**D**), c5, c1 x. **C**(f6), g7/h8(d4), a5, c3, f4(c3), c1 x. D(cb2), c5, a1 x.

№5 (бразільская версія) **Белыя:** шашкі a5, d6, e1, f2, h2, дамкі e7, f8 (7).
Чорныя: шашкі b2, b4,b8, c3,c7,f4, g7, h6, дамка e5 (9).
b6, c7, g5, b4, d2, d6 x.

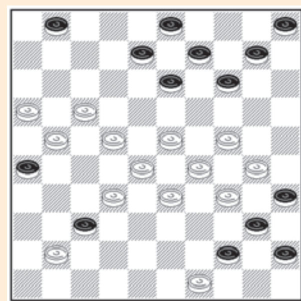
Бліц-конкурс

У якасці заданняў чарговага бліц-конкурсу пазіцыі вядучага рубрыкі.

№6 **Белыя:** b4, c5, e5, f2, g7 (5).
Чорныя: a3, c7, d2, f8 (4).
№7 **Белыя:** a7, c3, c5, d4, d6, e5, f6, g7 (8).
Чорныя: a5, b8, e3, f2, f8, h4, h6 (7).
№8 **Белыя:** a1, a5, d6, e5, f6, g5, h4, h6 (8).
Чорныя: a7, b2, b4, b8, c3, f2, f8, g7, h8 (9).
№9 **Белыя:** шашка g3, дамка f4 (2).
Чорныя: шашкі a7, e7, f6, f8 (4).
Знайдзіце выйгрыш за белых.

У манастырскай цішы

У адным з мінулых выпускаў мы знаёмілі чытачоў «Народнай Волі» з творамі расійскага гросмайстра **Аляксандра Мікалаева**. Нават знаходзячыся у адным з самых наведваемых паломнікамі манастыры, ён працягвае займацца складаннем шашачных задумак. Спецыяльна для нашай рубрыкі на электронны адрас вядучага Аляксандр даслаў свае новыя творы.

№10 **Белыя:** 16, 17, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 41, 49 (14).
Чорныя: 1, 3, 5, 8, 9, 10, 13, 14, 26, 35, 37, 40, 44, 45 (14).
16-11, 22-18, 27, 22, 15, 9, 40, 18, 13, 7, 8, 3(36), 24(41), 19 x.

№11 **Белыя**: 11, 12, 15, 17, 30, 33, 36, 37, 38, 39, 43, 44, 46 (13).
Чорныя: 3, 6, 8, 9, 14, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 35, 40 (14).
29, 4, 41, 37, 9, 3, 43, 48(19), 36-31, 24 x.

№12 **Белыя:** 7, 11, 12, 16, 17, 19, 21, 23, 28, 29, 30, 33, 34, 46, 50 (15).
Чорныя: 1, 2, 9, 10, 18, 25, 26, 27, 32, 36, 37, 40, 43, 45 (14).
29-24, 22, 33, 41, 13, 5, 8, 37, 48(39**AB**), 11, 44, 6 x. **A**(40), 22(44, 50), 17, 7 x. **B**(49), 27, 27 x.

Наступныя пазіцыі гросмайстра рашыце самастойна. Белыя пачынаюць і выйграюць.

№13 **Белыя:** 6, 15, 24, 26, 27, 31, 46 (7).
Чорныя: 5, 13, 18, 20, 22, 37, 42 (7).
№14 **Белыя:** 6, 23, 24, 29, 32, 38, 41 (7).
Чорныя: 13, 14, 16, 21, 27, 28, 39 (7).

Супаставім рашэнні

«Народная Воля» за 12 лютага 2019 года.
№1 – ef4, e5, dc3, c5, b6!, f4 x.
№2 – cd6(ae7) e3, g5, g1 x.
№3 – f6(g5A), f6, g3, e3, e5 x. **A**(g7),g3, e3, e5(h6), f6, f6 x.
№4 – c5, f5(g7:e5), b8(f2, f2), hg3, d6(a3**A**), c7(b2), a1:c3, e1 x. **A**(c3), b4(b2, g3), c5(h2), g1 x.
№5 – h4, f2, f2, dc3, c5, g3, f4, h8 x.

Найбольш змястоўныя адказы даслаў **Сяргей Бурко**. Ён і стаў пераможцам.

Дакладныя адказы даслалі: **Аляксандра Камінская** (Вілейка), **Юрый Голікаў** (Цвер, Расія), **Эдуард Дамброўскі, Віталь Варушыла, Іван Наўроцкі** (Мінск), **Аляксандр Шурпін** (Клімавічы), **Уладзімір Бандарык** (в. Лугавая Слабада Мінскага раёна), **Рыгор Краўцоў** (в.Рублёўск Круглянскага раёна), **Уладзімір Валчкоў** (Маладзечна), **Леанід Жыхар, Фёдар Карпей** (Мядзел), **Ігар Ананіч** (Гродна), **Уладзімір Панько** (Камянец), **Ігар Гулік** (Мар'іна Горка), **Дзмітый Камчыцкі** (Магілёў), **Сяргей Бурко** (Орша). Дзякуем за лісты і спадзяёмся на вашу далейшую актыўнасць.

Свае лісты дасылайце на адрас: ***220030 Мінск, вул. Энгельса, 34а, «Шашкі»*** або на электроны адрас***: shulga.checkers@gmail.com***.

Віктар ШУЛЬГА,
міжнародны майстар спорту па шашачнай кампазіцыі.

АНОНС

Чаму дзяржавы слабеюць і гінуць?

Чаму дзяржавы слабеюць і гінуць? Калі мінае той момант невяртання, пасля якога дзяржаву ўжо не ўратаваць? Чаму беларусаў вучыць у гэтым сэнсе наша гісторыя?

У гэтым годзе адзначаецца 225-годдзе паўстання пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі. Касцюшку шануюць палякі і амерыканцы. Ён герой, наш вялікі зямляк. Але ягоны і ягоных паплечнікаў гераізм не ўратаваў Рэч Паспалітую ад падзелу. Ці можна было той занепад прадухіліць? Ці магла дзяржава вырвацца з залежнасці ад магутных суседзяў, у якую трапіла яшчэ пры канцы XVIII стагоддзя?

І няпростая біяграфія Касцюшкі, і аналіз дзеянняў апошняга кіраўніка Рэчы Паспалітай Станіслава Аўгуста Панятоўскага даюць нам адказ на гэтыя пытанні.

Суседнія дзяржавы старанна блакіравалі любыя спробы рэфармаваць краіну. Ім было выгадна захаваць тую ўяўную «стабільнасць», пры якой год за годам падточваўся фундамент дзяржавы. У выніку да крытычнага моманту Рэч Паспалітая падышла, не маючы ні структур, здольных яе абараніць, ні рэсурсаў для супраціву.

Элітам Рэчы Паспалітай здавалася, што яны зноў і зноў здолеюць у буру прайсці сухімі між сценамі дажджу. Пасля падзей XVII стагоддзя шляхта паверыла ў несмяротнасць Рэчы Паспалітай. Маскоўскі цар тады дайшоў да Вільні, шведы – да Брэста, Хмяльніцкі адарваў Украіну, але краіна ўваскрэсла з попелу.

Мы вельмі здзівілі б нават караля Станіслава Аўгуста, прадказаўшы такі лёс

ягонай дзяржаве нават за пару гадоў да падзелу. Адставанне ў эканоміцы, кансервацыя анахранічных сацыяльных адносін, эгаізм магнатаў-«алігархаў», слабасць арміі – такім патрыётам, як Касцюшка, там проста не знаходзілася месца, і ён стаў генералам у вайне за незалежнасць ЗША.

…Касцюшка – знакавы персанаж еўрапейскай гісторыі. Слаўна, што за апошнія гады з'явіліся два беларускія помнікі яму: адзін – у швейцарскім Залатурне, дзе ён памёр, другі – у беларускай Мерачоўшчыне, дзе ён вырас.

Што важна: у абодвух выпадках ініцыятыва ўстаноўкі належала грамадскім дзеячам, а грошы збіраліся па людзях. Памятаючы пра памылкі мінулага, трэба памятаць і пра яго рыцараў. Яны не былі такімі, як мы, яны думалі і гаварылі інакш, але мы ўсе – адной зямлі.

Пра нашу зямлю і яе людзей і піша ілюстраваны часопіс «Наша гісторыя». У нумары 3 вы знойдзеце таксама артыкулы пра дарагога Леаніда Ільіча Брэжнева і яго несмяротныя творы, біяграфію Канстанціна Сіманава, які не плакаў па жонцы, а плакаў па Сталіне. Аматары добрай кухні знойдуць падрабязны артыкул пра традыцыйныя святочныя бабы і бульбяную бабку.

Традыцыйна часопіс публікуе шмат гісторый «з першых вуснаў», успамінаў людзей з розных куткоў краіны. Гэтым разам з цікавых артыкулаў варта адзначыць «Остарбайтар, або Падарожжа туды і назад» пра тое, як 17-гадовы хлопец з-пад Нарачы трапіў у Нарвегію і працаваў з людзьмі з розных канцоў Еўропы. А таксама пра незвычайныя камяні ў вёсцы Патапавічы пры старым гасцінцы, што злучае Ляхавічы і Клецк.

Нагадаю, што на часопіс «Наша гісторыя» цяпер можна і падпісацца.

Падпіску на другі квартал 2019 года прымаюць ва ўсіх паштовых аддзяленнях, а таксама дома, запрасіўшы паштальёна. Падпісны індэкс 00469. Варта адзначыць, што па падпісцы цана будзе ніжэйшая, чым у кіёсках і кнігарнях.

Андрэй ДЫНЬКО.

МАЗАІКА

Вясна. Прачынаецца зборная

Галоўны трэнер нацыянальнай футбольнай каманды Ігар Крывушэнка вызначыўся са спісам ігракоў, якія выкліканы на выязныя матчы кваліфікацыі чэмпіянату Еўропы-2020 супраць зборных Галандыі і Паўночнай Ірландыі.

У склад зборнай уключаны 23 футбалісты:

варатары: Андрэй Гарбуноў («Тарпеда-БелАЗ», Жодзіна), Андрэй Клімовіч («Шахцёр», Салігорск), Антон Чычкан (БАТЭ, Барысаў);

абаронцы: Аляксандр Мартыновіч («Краснодар», Расія), Ігар Шытаў («Дынама-Мінск»), Дзяніс Палякоў («Урал», Екацярынбург, Расія), Максім Валадзько («Арсенал», Тула, Расія), Міхаіл Сівакоў («Оренбург», Расія), Аляксей Рыяс, Захар Волкаў (абодва – БАТЭ, Барысаў);

паўабаронцы: Аляксандр Глеб, Станіслаў Драгун, Ігар Стасевіч (усе – БАТЭ, Барысаў), Сяргей Кісляк, Павел Няхайчык, Павел Савіцкі (усе – «Дынама-Брэст»), Антон Пуціла («Алтай», Ізмір, Турцыя), Юрый Кавалёў («Шахцёр», Салігорск), Іван Маеўскі («Астана», Казахстан), Юрый Кендыш («Шэрыф», Ціраспаль, Малдова);

нападаючыя: Мікалай Сігневіч («Ферансвараш», Будапешт, Венгрыя), Дзяніс Лапцеў («Дынама-Брэст»), Антон Сарока («Локерэн», Бельгія).

Матч са зборнай Галандыі адбудзецца 21 сакавіка, з камандай Паўночнай Ірландыі – 24 сакавіка.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.
Заснавальнік і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 18.03.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 060 экз. Заказ № 964.
9 772071 964000 19022